

AZ ELSŐ 25 ELŐFIZETŐNK 2000 FT-OS OÁZIS VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYT KAP

XXXVII. évfolyam 2014.

3-4

Kertbarát

magazin

Ára: 650 Ft

www.kertbaratmagazin.hu

NOVODOMSZKY ÉVA

ÚJABB 10 ÖTLET
A SZÉP KERTEKÉRT

EZER ÍRISZ KERTJE

IBOLYÁRA HANGOLVA

BURKOLATOK
MÁSKÉPP

SZIKLAKERT
SZENVEDÉLLEL

9 770133 943000 14003

Pegazus - a lovasok lapja már digitális formában is elérhető!

Akár 40% kedvezmény!

Előfizetési árak (Ft)		
	Nyomtatott lap ára:	Digitális lap ára:
Havi előfizetés:	695	420
Féléves előfizetés:	4 170	2 460
Éves előfizetés:	8 340	4 800

Fizessen elő a Pegazus digitális változatára!

- Egyedi kedvezményes ár digitálislap-előfizetőink részére!
- Egyszerű, gyors, kényelmes előfizetési lehetőség!
- Bővített interaktív tartalom!
- Platformfüggetlen - bárhol, bármilyen eszközön megtekinthető!
- Keresési lehetőség a cikkekben és egyéb felhasználóbarát megoldások!
- Hirdetőpartnereink számára újszerű, interaktív megjelenési lehetőség!

www.magyarmezogazdasag.hu

www.digitalstand.hu

Kertbarát magazin

www.kertbaratmagazin.hu

Készült a Kertészet és Szőlészet szerkesztőségében
Alapítva: 1977.
37. évfolyam 2014/3-4. szám,
2014. március 21.

FŐSZERKESZTŐ:
Biza Klára
FELELŐS SZERKESZTŐ:
Algeier Wendy
TERVEZŐSZERKESZTŐ:
Végh György
OLVASÓSZERKESZTŐ:
Vass Alexandra
TITKÁRSÁG: Kiss Jánosné

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ:
1141 Budapest, Mirtusz u. 2.
Postacím: 1591 Budapest, Pf. 294
Telefon: 273-2290
Tel./fax: 273-2285
E-mail: szerkesztoseg@kerteszetesszolzeset.hu

A címkép a Floradania felvétele

Kiadja a Magyar Mezőgazdaság Kft.
Felelős kiadó:

HÁJOS LÁSZLÓ ügyvezető igazgató
SÁRI ENIKŐ ügyvezető igazgató
Marketingigazgató:
HORVÁTH ROLAND
Ügyfélszolgálat:
Huszliné Csekó Emma
Tel.: 470-0411, fax: 470-0410

HIRDETÉS:
titkarsag@kerteszetesszolzeset.hu
Tel.: 273-2285, 273-2290
Barsi Nóra
Tel.: (+36)-(30)-982-6369
barsinora@magyarmezogazdasag.hu
Boldog Rebeka
Tel.: (+36)-(30)-864-3290
boldog.rebeka@magyarmezogazdasag.hu

Minden jog fenntartva!
A lapból értesítéseket átvenni csak a Kertbarát Magazinra való hivatkozással lehet.
A hirdetések és egyéb reklámkiadványok tartalmáért a kiadó felelősséget nem vállal.

Terjeszti a Magyar Posta Zrt., a Lapker Zrt., valamint az alternatív terjesztők

KÜLFÖLDÖN TERJESZTI:
Color Interpress Kft.
1039 Budapest, Hatvány L. u. 14.
Telefon: 243-9232
Fax: 243-9242

Előfizetésben terjeszti a Magyar P. Zrt.
Levél Üzletág, Központi Előfizetői és Ármenedzsmen csoport, 1900 Budapest.
Előfizethető az ország bármely postáján, a hírlapot kézbesítőknél, valamint megrendelhető e-mailen: hirlapelőfizetes@posta.hu címen.
További információ (06)-(80)-444-444

Előfizetési díj:
egy évre: 3600 Ft, fél évre: 1800 Ft

NYOMJA: Ipress Center Hungary Kft.
Vác, Nadas u. 4.

Felelős vezető:
LAKATOS IMRE ügyvezető
A nyomdai megrendelés törzsszáma:
Sz-12/99
Nyomás: 2014. március 17.
HU ISSN 0133-9435

www.mmgonline.hu
Szerkesztő:
Pap Edina

Gyűjteni jó!

Gyerekkorunkból hozzuk a gyűjtés szenvedélyét. Mire felnövünk, bélyegek, érmék és még ki tudja, hányféle bolondság váltja föl a szalvétákat, matricákat.

Kertészként bizony nehéz megállni – miért is kellené? –, hogy gyűjtőkedvünk növényekre is kiterjedjen. Most éppen lepkeorchideákat gyűjtök, de ha nagyobb lenne a kertem, akkor valószínűleg a kerti növények sem „menekülhetnének”. Csak az amatőrök közé sorolom magam a lapunk mostani számában bemutatott elhivatott gyűjtőhöz képest. Kertjében járva lenyűgözve hallgattam íriszgyűjteménye keletkezésének történetét.

Amíg az érmék, bélyegek és társaik nagyszerűen megférnek egy szekrényben (ezzel semmiképp sem akarom lebecsülni gyűjtőiket), a növények tekintélyes helyet és életfogytig tartó folyamatos gondoskodást igényelnek.

Tőlünk nyugatabbra – de elsősorban a briteket emelném ki –, már fölsmerték a növénygyűjteményekben rejlő értéket. Szakmafüggetlen alapítványok különféle növénynemzetségek gyűjteményeinek fenntartását támogatják (pl. Hosta National Plant Collection – Hosta Nemzeti Növénygyűjtemény). Nem túlzó az állítás, alig van olyan növénynemzetség, amelynek ne lenne gyűjteménye. A gyűjtemény létrejöhet botanikus kertben, magánkertben, vagy akár egy jól fenntartott ültetvény is elnyerheti a címet. A növénynemzetség föllelhető fajainak és fajtáinak legalább kétharmad részét kell birtokolniuk. Ezek meglétét rendszeresen ellenőrzik, de a fenntartók a cím fejében a költségeik, erőfeszítéseik fedezésére különféle támogatásokra pályázhatnak.

A briteknél megengedőbb szabályrendszerrel mi is követhetnénk, sőt követnünk kellene a példát. Eddig hamvába holt valamennyi kezdeményezés. Sok más mellett ez is kertkultúránk fejlődését szolgálja. Jó néhány olyan növénygyűjtő él az országban, akinek élete munkája fölbecsülhetetlen kincs, gyűjteményük fenntartását senki sem támogatja, hosszú távú fennmaradásuk pedig csak az utódok kedvező hozzáállásán múlik.

Algeier Wendy

Mi vagyunk az egészséges állateledel otthona.

HAPPY DOG®

Az egészséges állateledel otthona

Forgalmazó: **Primavet Kft.**
H-1142 Budapest, Komáromi út 35-37.
Tel.: +36 1/460-50-50; Fax: +36 1/460-50-51

primavet
A TOLNAGRO CSOPORT TAGJA

Email: info@primavet.hu
WEB: www.primavet.hu

Kertbarát

BEMUTATJUK

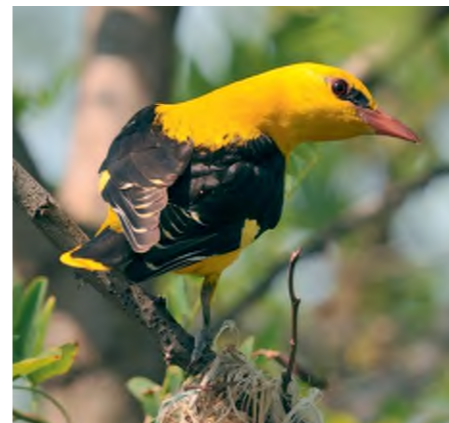
6 Száraz, napos

43 Lóbab, szójabab

46 Konyhakert a díszkertben

48 Madárénekek-menetrend

52 Edzett klemátiszok

KERTEK-EMBEREK

8 Novodomszky Éva

12 Ezer írisz kertje

KERTET ÉPÍTÜNK

24 Újabb 10 ötlet a szép kertekért

28 Tervrajz készül

40 Burkolatok másképp

IDEGEN TÁJAKON

16 Pápai magánrezidencia Róma falainál

20 Sziklakert szenvedéllyel

IDŐSZERŰ

31 Vigyázz, kész, kert

36 Az idő a gazda

ITTHON

38 Virágszőnyeg a szentbalázi erdőben

KERTÉSZPALÁNTA

50 A bundásbogár

51 Paradicsom tojástartóban

VENDÉGLÁTÁS

56 Ibolyára hangolva

KÖSSÜNK VIRÁGOT!

58 Ha április, akkor hagymás virágok
Tavaszi látványosat
Tavaszi színhatások

64 Posta

VIRÁGÁGYÁSOK A KERTBEN

Száraz, napos

Előző számunkban ismertettük a kerti élőhelyeket – erdő, erdőszegély, nyílt terep, sziklakert, vízpart, víz, border (szegélyágy) –, melyek jellemvonásai a természetben előforduló élőhelyekével megegyeznek. Most az úgynevezett nyílt terepre, könnyű, száraz talajra ültethető növényekből összeállított ágyást mutatunk be.

Napos helyen, nyílt terepen azok a növények érzik jól magukat, amelyek a természetben is napos, meleg helyeken, száraz réteken, napsütötte hegyoldalakon élnek. Fő virágzási idejük július-augusztus. Ked-

velik a tűző napot és a meleget, a laza vagy közép kötött talajt, és azt is elviselik, ha nyáron néhány hétig nem jutnak vízhez. A hosszabb ideig tartó nyári szárazság viszont csekélyebb virágzást és a le-

velek visszaszáradását eredményezheti, ezért ha tehetjük, a nyári aszály idején hetenként egyszer öntözzük meg őket.

Ambrus Mária

Forró, száraz nyarú vidékeken, ahol kevés a lehetőség öntözésre, szép és kevés fenntartást igénylő megoldás lehet a következő évelő növényekből vegyesen összeállított ágyás.

Amerikai gyöngykosárka

(*Anaphalis margaritacea*)

Ezüstös gyöngykosárka

(*Anaphalis triplinervis* 'Sommerschnee')

Gyopáros üröm

(*Artemisia ludoviciana*)

Mirigyes pereszlény

(*Calamintha nepeta* subsp. *nepeta*)

Pusztai kutyatej

(*Euphorbia seguieriana* subsp. *niciana*)

Kék nőszirm

(*Iris germanica*)

Fátyolos nőszirm

(*Iris spuria*)

Évelő len

(*Linum perenne*)

Japánfű

(*Miscanthus sinensis*)

Kerti macskamenta

(*Nepeta x faassenii*)

Kék sudársálya

(*Perovskia atriplicifolia*)

Ligeti zsálya

(*Salvia nemorosa*)

Muskotályzsálya

(*Salvia sclarea*)

Gyapjas tisztessű

(*Stachys byzantina*)

Óriás árvalányhaj

(*Stipa gigantea*)

Kerti jukka

(*Yucca filamentosa*)

A SZERZŐ FELVÉTELEI

ÉVELŐK:

- Amerikai gyöngykosárka**
(*Anaphalis margaritacea*)
- Mirigyes pereszlény**
(*Calamintha nepeta* subsp. *nepeta*)
- Pusztai kutyatej**
(*Euphorbia seguieriana* subsp. *niciana*)
- Kék sudársálya**
(*Perovskia atriplicifolia*)

EGYNYÁRIAK:

- Fogpiszkálófű**
(*Ammi visnaga* 'Blütenball')
- Apró bársonyvirág**
(*Tagetes tenuifolia*)
- Pompás titónia**
(*Tithonia rotundifolia*)

A hazai árudákban a pusztai kutyatej (*Euphorbia seguieriana* subsp. *niciana*) nem kapható. Védett fekvésben helyettesíthetjük sűrű levelű kutyatejjel (*Euphorbia characias*), vagy az alacsonyabb, de sokat tűró farkaskutyatejjel (*Euphorbia cyparissias*). A ritkán kapható gyöngykosárka (*Anaphalis*) helyett ültethetünk hasonló dísz adó óriás ürömöt (*Artemisia arborescens*), sarkanthyúvirágot (*Centranthus ruber* 'Albus') vagy boglyas fátyolvirágot (*Gypsophila paniculata*).

Tenyérnyi Itália

A dombtetői sorház saroktelkén elvarázsolt kicsi kert bújik meg. A fakerítés a környék vadvirágos rétjeitől elütő délszaki növényzetet rejt. A kapunál

menta- és levendulabokrok, a gondozott pázsit közepén apró pálmaliget, a sarokban termő gránátalmafa, hatalmas kerámia kaspóban leánderek. A ház mögött vastag törzsű, öreg olajfa, körötte citrusok, bugenvillea, formás rozmaring.

A fedett teraszon ülünk le beszélgetni, gyönyörű mintázatú, kerek lávakőasztal mellé.

– Sziicíliai jellegzetesség – mutatja be a pompás bútordarabot Éva –, művészi munka, de hihetetlenül erős. A műhelyben azzal ugrattak, hogy a kiválasztott asztalra ráéjtettek egy nehéz betontömböt. A szívem megállt, ők pedig csak nevettek, mert tudták, hogy nem lesz baj.

• *Talán nem tévedek, ha a kert itáliai hangulatában Salvo hatását gyanítom. Te milyen kertre vágytál régen? Már ha egyáltalán gondoltál efféle.*

– Nem voltam tipikus „kertés házi” gyerek. Bár oda születtem Szarvason, de amikor a szüleim elváltak, anyukámmal emeletes házba költöttünk. Nagymamám szép gyümölcsös-zöldséges kertjében azért kapirgáltam eleget, néha még sokallottam is a gyomlálást. Később jól megvoltam Zuglóban, az emeleti lakásban, beértem a szobanövényekkel. Mikor első kisfiunk, Cristiano megszületett, akkor tört ránk a férjemmel a kertmánia. Salvo mindig kertés házban élt, és egészen különleges a viszonya a növényekkel. Amikor odaköltözött hozzám, a szobanövényeim hirtelen látványosan kétarasznit nőttek. Ez a kert is az ő keze munkája.

Az örökbefogadott olajfa

• *Hogy került épp Szentendrére a Szarvasról jött pesti lány és a cefalúi olasz fiú?*
– Barátnómmal egy nyáron elmentünk Sziicíliaába, ott találkoztam Salvóval. Gyorsan zajlottak az események: az esküvőt férjem szülővárosában tartottuk, és el kellett dön-

Novodomszky Éva az egyik legnépszerűbb fiatal tévés. A képernyő nem csal, Éva „civilben” is talpraesett, kedves és jó humorú. Szentendrén él szicíliai férjével, Salvóval, és két szép kisfiukkal. Otthonuk, kertjük a család kalandos történetének hű krónikása: messziről jött mediterrán növények és emlékek népesítik be.

tenünk, hol folytassuk a közös életet. Olyan helyet kerestünk, ami mindkettőnknek jó, hogy egyikünknek se kelljen föladnia magát. Gondoltunk a szüleinkre is, és a születendő gyerekekre. Fölmerült az is, hogy „félúton” telepedünk le, az egyik észak-olasz kisvárosban, de nem kaptam volna munkát. Magyarországon viszont adott volt, hogy a fővárosban éltem, dolgoztam, és azt reméltük, hogy itt külföldiként Salvo is talál munkát. Ez nehezen jött össze, elég lassan tudott önállósulni, de ma már egy remek olasz vendéglőt vezet Pest belvárosában.

• *És Szentendre?*

– A főváros közelében, de mindenképp kisvárosban képzeltük el az életünket. Szeretnünk volna a gyerekeinknek is olyan nyugodt, kellemes vidéki környezetet teremteni, amilyenben mi fölöttünk. Hogy szabadon, biztonságban elmeheessenek biciklizni, játszani, hogy egyedül hazajöhessenek

az iskolából. Nekem nagyon szép emlékeim vannak, Szarvason fölőlni maga volt a csoda! Pepi gróf, aki az arborétumot alapította, a városba is mesés ligeteket telepített. A Körös-holtág csendes vize, a lenyűgöző mocsárciprusok, a sok park és bicikliút hívott a sétára, kirándulásra. Itt Szentendrén a telek tájolása, a panoráma fogott meg minket. Előttünk a völgy, szemben a Pismányhegy, csupa zöld mindenfelé.

• *A kert sajátos növényvilága tervszerűen, vagy hirtelen föllángolásból született?*

– Rengetegszer átalakítottuk a kertet, ez már a sokadik arca. Más a bútortokat tologatja, mi a növényeinket rendezzük át, évenként többször is. A férjem mindig álmodik valamit. Otthon a szüleink gyönyörű mediterrán kertje van. Amikor ideköltöztünk, azt mondta, itt is olyat akar. Itt, a hegytetőn, az örök széljárásban – hűledeztem –, ahol egyedül az erdei fenyő bírná ki a telet? De ő nagyon vágyott rá. A pálmafa

KISS GERGELY FELVÉTELEI

meglepetésszerűen érkezett: egyszer elvittem a gyerekeket anyukámhoz, és mire hazértem, már itt állt. Hetekig nevettem, ha ránéztem: hogy kerül az udvarra pálma? Kissé tájidegen. Azóta gyarapodott a számuk. A gránátalmafa Olaszországból jött, az olajfa örökbecfogadott növény. Salvo egy ismerős étterem előtt kirakva találta. Bement, érdeklődött, azt mondták, elégük van a sok macerából, a teletetésből, vigye el, ha kell neki. Elhozta, darus kocsival emelték be. A szép öreg törzs fele már elhalt – ott egynyáriakkal takartam –, de szerencsére él a fa, és legyökerezett. „Mágikus” algás folyadékkal szoktam permetezni, hátha valami csoda folytán föléléd a pusztuló rész. Salvo a nagyméretű növényeket szereti. Mikor a leánderbokrot meglátta a virágosnál Szentendrén, megkérdezte, mennyiért adják. Azt ingyen adják – volt a válasz –, csak vigye már el ezt a hatalmas edényt, mert nem bírják a ki-be hurcolását. Tömör, kőszzerű kerámia, borasztó nehéz.

Négykézláb a gyomok ellen

- *Hogyan vészeli át a telet a boldogabb klímához szokott jövevények?*
– Télen borzasztóan néz ki a kert, a növények betekerve valamiféle speciális fény-

áteresztő geotextillel, náddal, „lezacskóva” a tetejük – ehhez szakember segítségét kérjük. De vannak, amiket kénytelenek vagyunk elvinni teletetni. Nem egyszerű a mozgatásuk, teherautóval, raklapemelő békával jönnek értük.

- *Ennyi áldozatot tényleg csak a nagy szerelem ér meg.*

– Megértem, hogy aki 2200 kilométerre szakad a szülőföldjétől, annak milyen fontos, hogy hazai hangulattal, emlékekkel vegye magát körül. Ezért örülök az éttermének is. Egyébként nekem is van „hazaim”: Szarvason, az arborétumban vettem a kis japán loncot, ami azóta szépen megnőtt.

- *A bejáratnál az apró veteményes női kezeket sejtet.*

– Ez az egyetlen terület, amit nem hagytam, hogy a férjem növénymániája szerint valósuljon meg. A menta és a levendula mellé paradicsom és mángold került. Az epret egyik ismerősünk ültette, a gyerekek pedig szívesen szedegették. Nagyobb veteményessel nem próbálkozom, mert nyaranta keveset vagyok itthon. Amikor épp nem tévézek, elutazunk Szicíliába, a családhoz.

- *Befogadtak, könnyen szót értesz velük?*
– Nagyon helyesek, jó fejek. És annyira segítőkészek, hogy a nyelvtanilag tökélet-

len olasz beszédemet eleinte nem is javították, inkább ők is úgy, leegyszerűsítve szóltak hozzám. Egyszer apósom meghalott, nagyot nevetett, és mondta, hogy azért ezt nem kellene. Azóta anyósom és sógornóm is „normál” olasz nyelven beszél velem. A sógornóm egyébként restaurátornak tanult az egyetemen, fantasztikusan fest, barkácsol, most épp egy kertészeti áruházban dolgozik.

- *Te is ügyes kezű vagy?*

– Szeretem használni a kezem. A kerítésfestés például kifejezetten jólesik, kikapcsol. A gazokat is szálanként, kézzel szoktam kicsipegetni.

- *Látszik is a gyepen az eredmény.*

– Pedig az nagy harc volt, évekig küzdöttem vele. Bármilyen tökéletes fűmagot vetettünk, együtt nőtt ki a gazzal. A völgyből a szél behozza a gyommagvakat. Elkeseredtünk, gyomirtóztuk az egész kertet. Öntözőrendszert építettünk, a gypet újratevettük, méghozzá ősszel, hogy tökéletes legyen. Tavasszal lestük: kinőtt és újra csupa gaz lett. Nem adtuk föl, addig álltunk itt négykézláb, és szedegettük a gyomokat, amíg végül csak megerősödött a fű. Akadnak persze foltok, ahol a gyerekek legyalulják, amíg szaladgálnak, de ez természetes.

- *Most épp nagy a csend, egyedül vagy itthon, de a labdák, az ugrálóasztal, a játékok mutatják, hogy zajlik az élet a kertben.*

– Cris és Marco anyunál van, tényleg szokatlan a csend. Szerencsére jó szomszédaink vannak, összejárunk, a gyerekeink is együtt játszanak. Vidám kerti grillezéseket, sütögetéseket csapunk.

Mesélő bokrok

– Nemrég meglátogattuk a gyerekkori barátónmet Szarvason. Szép házat építettek a férjével, és csodálatos kertet. Mi is elbárándoztunk, hogy talán egyszer nekünk is lesz egy önálló, nagy kertünk. De addig is örülünk ennek, szeretünk itt élni. Salvo mindig más kertésszel állított haza lelkesen, aztán kiabrándult belőlük, és újra kezdte. Mindegyik jó volt valamiben: egyik a gyphez értett, a másik a mediterrán növényekhez, vagy a metszéshez, de olyanul, akire az egész kertet rábízhattuk volna, sokáig nem hozott össze a sors. Az „igazit” én találtam meg, méghozzá a Család-barát című műsorban, ahol dolgozom. Olyan meggyőzően beszélt, hogy megkérdeztem, ránézne-e a kertünkre. Azóta ő és a férje segítenek.

- *Ez a kis kert tele van történetekkel, ha rátekintesz a virágokra, mesélnek. Melyik a legkedvesebb?*

– A bugenvilleába első látásra beleszerettem, azt én akartam. Bár tudom, hogy sosem lesz olyan hatalmas és gyönyörű, mint anyósomnál, ahol elágazik a fás törzs, és a kapu fölött boltívben befutja, csodás virágokkal borítja a falakat, de azért nevelgetem jó szívvel. A berkenyénk is a szicíliai kerthez kötődik. Volt ott egy dús, öreg tujaszerű sövény, 22 tőből állt. Egyszer megbetegedett a közepe tájt. A szakember azt mondta, az egész sor beteg lesz, mindet ki kell vágni. Azon a nyáron hosszabb ideig lenn voltunk, mindannyian szerszámot fogtunk, és nekiestünk: körbecsákányoztuk a megfásodott töveket, kiszedtük a tönköket, még a szomszéd is besegített láncfűrészsel. Iszonyú munka volt, napokig tartott, némi balesettel – egy lábkörmöm is bánta –, de végül sikerült kitisztítani, és felkapálni az egész területet. A befejezés már könnyű volt: szétnéztünk, mit ültessünk a helyére, aztán megvettük a berkenyét. Abból is éppen 22 tövet, és elültettük. Aztán itthon ennek a nagy munkának az emlékére mi is ugyanolyan berkenyét ültettünk a ház mögötti kerítés mellé. Ha kiülünk a teraszra, eszünkbe juttatja azt a kalandos nyarat a közös családi „kert-csatával”.

Sándor Mária

Ezer ÍRISZ kertje

Nem túlzó a cím, valóban több mint ezerféle íriszt gondoz a Tolnával egybeépült Mőzsön élő Merczel házaspár. Ezenkívül sásliliomokból, nárciszokból, bazsarózsákból, borostyánból és még sok más növényből álló tekintélyes gyűjteményt tudhatnak a magukénak.

Mőzs kicsiny település Tolna megyében. Csendes faluszéli utcába vezet az utunk. Nem is sejteni, hogy a jellegzetes vidéki házak között ritkaságszámba menő kert bújlik meg.

• *Nem tartják csodabogaraknak önöket a falubeliek, hogy ekkora földterületet díszkertre „pazarolnak”?*

– Dehogynem – kezd mesélésbe Merczel György. Szerencsére a kevés rosszalló megnyilvánulás mellett többségében jóindulattal találkozunk. Sőt, már az önkormányzat is mellénk állt, hiszen a kert egy részét épp a felszámolás veszélye fenyegeti, ugyanis a nagyobb része nem saját, hanem kölcsönkapott földön született.

lyén. Mind többen látják – és tényleg látják, hiszen az utcáról is jól látható saroktelek –, hogy ezt nem lenne szabad elkötyavetyélni.

A helybéli nyugdíjasok közül sokan bejönnek eltölteni egy kis időt, feltöltődni, veszi át a szót Ildikó, a felesége. Bár fél órára terveznek, két óránál előbb soha nem „végzünk” a gyönyörködéssel, mert annyi a látnivaló a 7000 négyzetméteren.

• *Gondolom, az együtt töltött évek alatt mindketten a növények „bolondjaivá” váltak. Melyikük kezdte a gyűjtőmunkát?*

– Egyértelműen én voltam – mondja György. A budapesti kertészeti főiskolán tanultam, de nem volt bátorságom dísz-

tunk a feleségemmel. Négy évvel később, 1976-ban megvettük a tsz-hez közeli házhelyet, és ideköltöttünk.

Kukoricaföld volt akkor még ezen a helyen, de mire fölépült a ház, és beköltöttünk, már a kert is kész volt, gyümölcsfákkal, szőlővel, veteményeskerttel. Akkoriban ez nélkülözhetetlen volt, muszáj volt önellátásra berendezkedni, hiszen nem lehetett olyan egyszerűen beszerezni a zöldséget, gyümölcsöt, mint ma. Az első dísznövények a környékbeli erdőkből származtak, mint például a májvirág, vagy a ma már tengernyi területet beborító téltemető. Kora tavasszal sárga virágszőnyegé változik a fák alatti rész. Mindig csak egy-egy tövet csentem haza, nem tettem kárt a természetben. Ami nem vált be közülük, azzal nem kísérleteztem tovább.

Közben sétára indulunk a kertbe. A téltemető-virágpompáról már lemaradtunk, de kárpótolnak a törpe nőszirmok, a hunyrok, a korai nárciszok és tulipánok. A ház előtt jókora, fává lett som ontja apró, sárga virágait. A másik, nemrég elpusztult fa meghagyott törzsére tarka levelű borostyán tekeredik, szinte karvastagságú a töve.

– Ahogy felnőttek a gyerekeink, kivágtuk a fákat, már csak kettő van belőlük: egy cseresznye- és egy diófa. Szép lassan a dísznövények vették át az uralmat, épp egy sásliliom volt, amit az elsők között kaptam. Ma már 350-400-féle él belőle a kertben, ami természetesen meg sem közelíti a kereskedelemben föllelhető fajtaválasztékot. Valójában az íriszek kiegészítésére kezdtem a gyűjtésükbe, ezek ketten ugyanis nagyon jól kiegészítik egymást. Négy-öt évenként át kell ültetni őket – különösen az íriszeket –, különben be-

www.kertnezoben.hu

Hortensia Rose

Poetic

Last Change

Wench

Millenium Falcon

About Town

Snowcase

Raziza

Siva-Siva

öregednek, elfelejtenek virágozni, talaj-
untság alakul ki. Olyankor a szó szoros ér-
telmében helyet cserél a két növény.

• *Ezek szerint az íriszek régről a kedvencei.*

– Legalább 30 éve lehetett, amikor Alsó-
tekeresen jártunk növénybeszerző úton,
és megláttam a kínálatban az íriszeket.
Semmit nem tudtam róluk, gondoltam, te-
szek egy próbát. Mind a 16-féléből vet-
tünk egyet. Így indult, aztán nem volt
megállás. A Kertészet és Szőlészet heti-
lapban fedeztem föl Ozoráról Papp
György hirdetését, aki ugyancsak írisztö-
veket kínált. Kiskunhalasról, Nyírszólósról
is érkeztek növények, katalógusokból is
szoktam rendelni.

• *Hogy lehet ennyi fajtát megbízhatóan el-
különíteni?*

– Nehezen – nevet vendéglátónk, és már
mutatja is az apró gyöngybetűkkel írt faj-
talistát, mellette a beszerzésük dátumá-
val, a kertben elfoglalt helyükkel, kézi váz-
lattal, a róluk készült kép számaival. Ez
csak alátámasztja azt a nem mindennapi
alaposságot, amit a család webalbumának
végigbongészésekor tapasztaltam. A ha-
talmos gyűjteményben – végignézése
többórás elfoglaltság – szinte mindegyik
fajtról találunk képet.

– Gyuri fényképez – *mondja Ildikó* –, az
utómunkálatokat pedig én vállalom ma-
gamra: megvágom, főlécimkézem és feltöl-
töm a képeket a webalbumba.

Nyírfacsoportos kertrészen át vezet az út a
nagy íriszgyűjteményhez. A fák alatt mohá-
val „puhított” pázsit, körülötte cserjék: illa-
tos lonc, kikeleti bangita, ritka kerti „cse-
megének” számító sárgacserje (*Zanthoxy-
lum*), vagy a természetben is ritkaság-
számba menő szúrós csodabogyó bukkan
fel. A talajt szinte mindenütt fedi valami.

– Nem szeretem látni a csupaszh talajt, ha-
mar kiszárad, gazosodik, *mondja György*.
Tudatosan törekedtem arra, hogy minde-
nütt fedje valami: sokfelé nő illatos gólya-
orr, pajzsika, borostyán, árnyékliliomok,
mintegy 30-féle, vagy a foltos árvacsalán
sokféle természetes színváltozata. Ahol
mégis kilátszik a föld, ott meghagyom a
lehullott lombot, vagy ágnyesedéket terít-
tek. Egyedül az íriszknél nem tehetem
ezt meg, hiszen azok nem szeretik a társ-
növényeket. Ott rendszeresen kell gyom-
lálni. Talán ez az egyetlen, amit nem sze-
retek bennük: kapálni is nehéz a tövek kö-
rül, ráadásul a levelük sem igazán szép.

• *Milyen tanácsokkal látná el azokat, akik
most telepítenének íriszt a kertjükbe?*

– Mindenképpen úgy ültessük, hogy a
gyöktörzs fele a talajfelszín fölött marad-
jon. A kötött, agyagos talajok kivételével
bárhol megél, még homoktalajon is, bár
ott nagyobb figyelmet kell fordítani a táp-

anyag-utánpótlásra és rendszeresen kell
öntözni. Érdekes 60 x 40 centiméteres
térállásba ültetni, hogy ápoláskor jól tud-
junk mozogni a tövek között. Ha aszályos
a tavasz, akkor a virágzás előtt egy hó-
nappal, azaz áprilisban megöntözöm a
töveket. Május 10-étől számíthatunk a vi-
rágzásukra. Az egyes virágok rövid éle-
tűek, de egy száron sok fejlődik belőlük.
Én le szoktam szedni az elnyíltakat, mert
úgy igazán szép az állomány. Amikor az
egész tő elvirágozott, visszavágom a szá-
rakat. A szaporítás, átültetés ideje is akkor

féreg, ami szerencsére nálunk még nem
jelent meg.

Vendéglátónk a séta végére tartogatja a
kert legmegkapóbb részét, a domboldal-
ba épült sziklakertet, alatta a három rész-
re tagolódtó tóval.

– Örülök, hogy természetes dombnak lát-
szik, valójában azonban mindenféle tör-
melék „hozta létre”. Ahol tudtam, termőré-
teggel takartam, a közeli útépítésnél kima-
radt sziklával támogattam meg, és szik-
lakerti növényekkel ültettem be. A tó is
kényyszerűségből tagolódik több részre,

jön el, de valójában márciustól novembe-
rig bármikor beütemezhetjük. A levele-
ket a felére visszavágom, a megpuhult,
fertőzött gyöktörzseket késsel kivágom,
és a visszamaradt egészséges részt be-
öntözöm réztartalmú szerrel, ami a bakté-
riumos betegségek és a botritisz ellen
véd. A kártevőkkel is meggyűlhet a ba-
junk: íriszleány támadhatja meg a bimbó-
kat, nekem is gondot okoznak az utóbbi
években, de nem permetezek ellenük, in-
kább leszedem a nyüves, elhalt bimbókat.
Hasonlóan gyakori a földibolha és a fonál-

egy nagyot akartam, a fólia méretéből
azonban csak kicsire futotta. Hát legyen
akkor több kisebb, gondoltam. Nyáron ta-
virózsák virulnak bennük.

Nem kétséges, hogy ezeket az egyszerű
ötleteket szívesen hallgatják majd az írisz-
virágzásakor, májusban kertlátogatóba ér-
kező vendégek. A Kertnézőben program-
ját minden íriszkedvelő, kertszerető em-
bernek jó szívvel ajánlom.

Algeier Wendy

Pápai magánrezidencia Róma falainál

Róma, az „örök város” végtelen gazdagságban kínálja a látóivalókat. Talán sehol máshol nem lehet ennyire összetett módon, szinte az egész városra kiterjedten élvezni az évezredek levegőjét és örökségét. Akit vonz Itália rómaiak előtti kultúrája, minden bizonnyal fölkeresi a Nemzeti Etruszk Múzeumot, a Villa Giuliaában, ahol mindjárt egy különlegesen bájos kertet is megtekinthet.

Az egyes kertreszeket kulisszaszerű falak választják el egymástól, mandulafenyők magasodnak föléljük

FRÁTER ERZSÉBET FELVÉTELEI

A hét dombra épült Rómát jellemző, változatos városszerkezet kertjeinek elhelyezkedését is meghatározza. Az izgalmas történeti kertek sokszor neves családok fényűző lakhelyei – olasz kifejezéssel villái –, körül helyezkednek el. A város történelmi magjától északra, a hajdani városfalakon kívül, a *Monte Parioli* domb Teverére néző lejtőin, a *Vigna Vecchia* („öreg szőlőskertek”) negyedben gazdag történelmi családok nagyszerű nyári palotái sorakoznak öreg mandulafenyők (*Pinus pinea*) ernyős koronái árnyékában. Lenyűgöző kilátás nyílik onnan a városra. Róma híres történelmi kapujától, a nagyszerű *Porta del Popolótól* nem messze található a III. Gyula pápa által építtetett Villa Giulia.

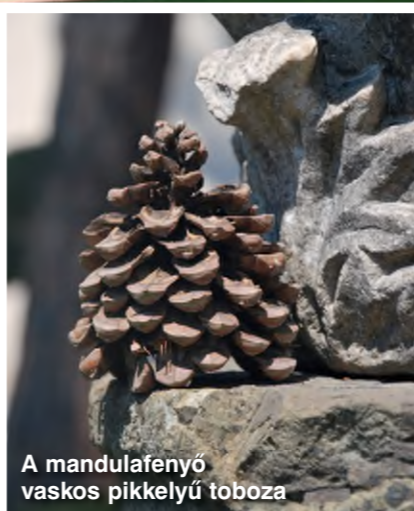
Szokatlan

A fényűző, csodálatos pompájú, máig lenyűgöző reneszánsz palotát *Giacomo Barozzi da Vignola* tervezte és építette 1551–53 között egy szőlőskert helyén. A Vatikánból a Teverén hajózva könnyű volt odajutni. Vignola kora egyik legjelentősebb építész volt. Az ő műve többek között a híres II Gesu, a jezsuiták főtemploma Rómában. A villa megalkotásában tanácsadóként részt vett *Giorgio Vasari* neves építész és művészeti író, *Bartolomeo Ammannati* kiváló szobrász és építész, sőt *Michelangelo* is. A pápának sok ötlete volt, maga is személyesen részt vett az irányításban, és semmi pénzt nem sajnált a kivitelezésre.

A végeredmény csodálatos épületegyüttes, a manierista építészet egyik csúcsteljesítménye, melyben az építészet, a természet, a szökőkutak és a képzőművészeti alkotások harmonikusan illeszkedtek egymáshoz. A stílus fő jellemzői a szokatlan kompozíciók, a környezettől való elszigetelés, egyes falfelületek zsúfolt díszítése, továbbá a díszítmények és a letisztult formák ellentmondása, ugyanakkor harmonikus egysége. A külsőleg egyszerű, zárt falfelületek, valamint az egyszerű, szigorúan kiegyensúlyozott, kulisszaszerű utcai főhomlokzat semmit sem sejtet a hajdani belső pompából.

Boltíves főbejáraton a négyosztatú, pázsittal borított első udvarba jutunk. Egyik végén félkörívben nagyszerű loggia, fedett folyosó, kétoldalt oszlopokkal tagolt díszletszerű fal szegélyezi, végében helyezkedik el az Ammannati tervezte híres *Nymphaeum* (a nimfák szentélye), ami tulajdonképpen sülyesztett belső udvar és az azt körülvevő háromszintes épület. Oszlopos csarnokon át juthatunk az egykori szökőkutakhoz, medencékhez. A csarnok oszlopaikat más-más gyönyörű kőzetből faragták, egyébként minden csupa már-

Formára nyírt babérfa (*Laurus nobilis*) a kertben

A mandulafenyő vaskos pikkelyű toboza

Cédrusok, mandulafenyők, alakra nyírt növények jellemzik a kertet

Kariatidák tartják a Nymphaeum középső szintjét. Mögöttük páfrányok díszlenek

Ellentmondásos

Sok híres kert története szorosan összeforr építetőjének vagy tulajdonosának egyéniségével, életével. Különösen így van ez a Villa Giulia és építetője, III. Gyula pápa (1487–1555) esetében, aki *Giovanni Maria Ciocchi del Monte* néven látta meg a napvilágot.

Kora jellegzetesen ellentmondásos, késő reneszánsz főpapja volt és mindössze öt évig volt a katolikus egyház feje. Az utolsó reneszánsz pápáként is szokták emlegetni. Nem akármilyen korban élt, amikor megszületett, Magyarországon még Mátyás király uralkodott, néhány év múlva fölfedezték Amerikát (1492). Elkezdődött a reformáció (1517, Wittenberg), az Oszmán Birodalom hatalmas területeket hódított meg három kontinensen, többek közt hazánk nagy részét is (Mohács, 1526). V. Károly császár zsoldosai kirabolták, feldúlták és leöldösték Rómát („Sacco di Roma”, 1527). A katolikus egyház északon és nyugaton hatalmas veszteségeket szenvedett (pl. VIII. Henrik megalapítja a nemzeti anglikán egyházat 1532–34).

A tehetséges fiatalember egyetemi tanulmányai után hamar emelkedett az egyházi ranglétrán, püspöki és érseki stallumokat szerezve, tehetős főpapként Rómában a pápai udvarban megismerkedett a már hanyatló reneszánsz pompával és művészettel, amelynek rajongójává vált. Bíborosi kinevezése után megnyílt előtte az út a pápai trónushoz, amit az igen hosszú, cselszövésekkel, mérgezésekkel, botrányokkal terhes konklávé után (1549–1550) III. Gyula néven (Giulio III) el is foglalt.

III. Gyula az egyháztörténeti jelentőségű, ellenreformációt beindító tridenti zsinat bezárásával (1552), betegségére hivatkozva, a politikai és egyházi ügyeket másokra bízva gyakorlatilag visszavonult. Pápaságának utolsó három évében kizárólag a luxusnak és a pompának élt, már volt akkora vagyona, hogy hódolhatott a reneszánsz művészetek iránti rajongásának. Kortársai voltak többek között Leonardo da Vinci, Michelangelo, Raffaello, Cellini, Bramante, Palladio, Bellini, Tiziano, Tintoretto és Veronese. Pápasága alatt megerősítette Michelangelót a Szent Péter-bazilika főépítési tisztjében, aki tovább építette a templom hatalmas kupoláját. Jelentős mértékben gyarapította a Vatikáni Könyvtárat. A művészetek közül a zenéhez vonzódott leginkább, udvarába hívatta és alkalmazta Palestrinát.

Kéjenc, hedonista életét a Villa Juliában élvezte ki igazán. Hírhedsége, botrányai, szexuális kicsapongásai miatt a katolikus egyháznak kényelmetlen volt, és halála után igyekezett is elfelejteni őt. Miután köszvényben elhunyt, földi maradványai sem kerülhettek a többi pápa mellé.

III. Gyula dicstelen epizóddal kapcsolódik a magyar történelemhez. I. Ferdinánd király utasítására 1551-ben császári zsoldosok az erdélyi Alvincon meggyilkolták Fráter György bíboros-esztergomi érseket. A példátlan és nagy port felvert ügyben a pápa kénytelen volt vizsgálatot indítani, de végül eltussolta az eseményeket, és sem a felbujtó, sem a tettesek nem lakoltak. A habsburgokat, a protestánsok elleni harc legfőbb támaszait nem haragíthatta magára.

Az első udvar a loggia oszlopsorával

Etruszk templom rekonstruált mása a kertben

vány. A falfülkék szobrai közül a legtöbb már nincs meg, az Arno és Tevere folyók fekvő istenei még láthatók. A kellemesen hűvös és árnyékos, mozaikkal díszített, süllyesztett udvarban rendezte a nyári hőségben multságait a pápa.

Mandulafenyők koronája alatt

Az első udvar képét meghatározó félköríves loggia mennyezetfestményei, *Pietro Venale* munkái csodálatra méltók. A zöld indák szövevénye teljesen beborítja a boltzatokat, közöttük madarak és puttók látszanak. Olyan, mintha kerti lugasban járnánk és a kert folytatása lenne. A belső falakat tagoló féloszlopok közötti tereket groteszk és mitológiai alakok díszítik. Az első udvar két oldalánál szimmetrikusan elhelyezkedő, téglalap alakú, fallal körülvett másik két udvarkert óriási mandulafenyők koronája alatt sokféle virágnak és gondosan nyírt cserjének ad otthont. A palota épülete rafináltan csatlakozik a kertegyütteshez. Az átjárókkal tagolt, magas falak alakítják ki a reneszánszra jellemző geometrikus szerkezetet. A térelválasztóként is működő kulisszaszerű falak szinte „termekre” osztják a kertet, kiváló lehetőséget adva a szabadföldi multságoknak, színieseményeknek. A villával átellenben, a valamikori gazdasági kertkapunál a fák koronái alatt, szögletes medencében teknősbékák és halak élnek. A pápa az építéskor nagy költségen dísznövé-

nyek, gyümölcsfák sokaságát hozatta a kertekbe.

Az antikvitásokhoz is vonzó Gyula pápa tömegtelen régiséget vásárolt. A pápai magánvilla belső berendezése is káprázatosan fényűző volt. A falakat és a mennyezeteket freskók borították, művészi stukkók díszítették. Mindenütt lenyűgöző szobrok álltak, a padlózatot válogatott márványból készítették. A palotát díszítő freskók és műremek nem voltak mind erkölcsöseks és szalonképesek. Ez fokozta a villa rossz hírnevét, és nagy megbotrányozást keltett a korabeli Rómában.

Gyula pápa halála után utóda, IV. Pál kisorsította a Villa Juliát, a kert a Camera Apostolica, a Szentszék gazdasági hivatalának tulajdona lett, a palotát pedig az új pápa unokaöccse kapta. Jóllehet az elmúlt századokban az eredeti fényűző berendezést, a díszítések nagy részét, a finoman cizellált fémrátéteket, aranyat, a stukkókat és a régi szobrokat, értékes tárgyakat széthordták a villából, annyi azért megmaradt, hogy még a mai néző számára is lenyűgöző látványosság. Az új olasz állam 1870-ben elkobozta a palotát és kertjeit a pápai államtól. 1889 óta működik ott a Nemzeti Etruszk Múzeum. A termekek járva egyik bálutalomból a másikba eshetünk látva a Latiumban, Umbriában és Toscanában talált etruszk leletekből álló, elképesztően gazdag, egyedülálló gyűjteményt.

Még egy park

A Villa Giulia közelében sok egyéb látnivalót is találunk. Közvetlen szomszédságában terül el a nagy kiterjedésű, 80 hektáros Villa Borghese park, a rómaiak kedvelt pihenőhelye. *Scipione Borghese* vadaskertnek hozta létre 1608-ban, a 20. század elejéig a család tulajdona volt, utána vált közparkká. Az évszázados fák sok érdekességet takarnak. A Borghese-palotában találjuk többek közt a *Galleria Borghese* múzeumot egyedülálló festmény- és szoborgyűjteménnyel, antik műremekkel, mozaikkal. A gyönyörű park szobrok szegélyezte sétányain az állatkerthez és lóversenypályákhoz is juthatunk. A közelben a Modern Művészetek Nemzeti Galériáját is meglátogathatjuk.

Rómában járva feltétlen szakítsunk időt, hogy meglátogassuk a városnak ezt a nagyszerű mediterrán kertekben, csodás palotákban, szép villákban, érdekes múzeumokban bővelkedő negyedét. A Spanyol lépcsőtől vagy a *Piazza del Popolótól* akár gyalog is elsétálhatunk oda.

Kósa Géza

Az örökzöld magyaltölgy (*Quercus ilex*) a római kertek jellegzetes növénye

Teltvirágú gránátalma (*Punica granatum*)

A loggia lugast idéző mennyezetfreskói

Sziklakert szenvedéllyel

Jelentéktelen kis falu, jelentéktelennek látszó porta. De ami a kapu mögött van, az olyan ember alkotása, akinek ez nemcsak a munkája és kedvtelése, hanem az élete is. Hatalmas kövekből és hatalmas szenvedéllyel építi sziklakertjeit.

Növénybarátoktól kaptam a hírt, hogy Szlovákiában, Horná Ves nevű faluban nagy-szerű alpesi növényeket vásárolhatunk természetből, igen nagy választékban és igen jó áron.

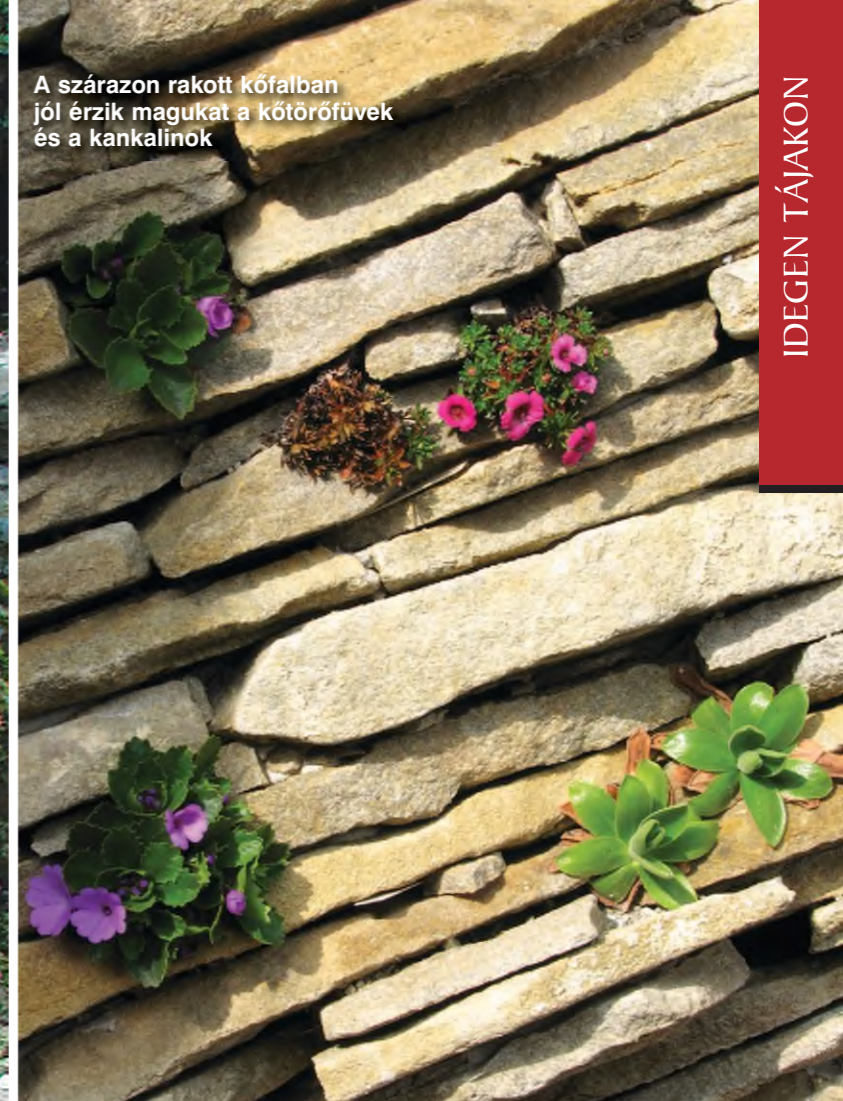
Szó, ami szó, az Alacsony-Tátra alján az éghajlat jobban megfelel az alpesi növények termesztésére, mint Magyarországon. A szlovák sziklakertész gyönyörű, egészséges növényei és csodálatos sziklakertjei nagy hozzáértésről és odaadó szeretetről tanúskodnak.

Robert Roth kereskedőnek sem utolsó, de látszik rajta, hogy a növények és a velük való foglalatosság ennél is nagyobb örömmel tölti el. Lelkesen szaladgál ide-oda a vevői között, és ha segíteni kell, gondozási tanáccsal látja el őket. Napbaránított arcán kék szeme olyan vidáman mosolyog, hogy kétség nem fér elhivatottságához.

Harminc éve kezdte sziklakertjét építeni, tíz éve eladásra is természet alpesi évelőket. A falu központjában lévő kis árudájában hatalmas a választék „hegyi ékszerkekből”. A növényasztalokon például rendszerben sorakoznak a fajok és fajták. Nincs

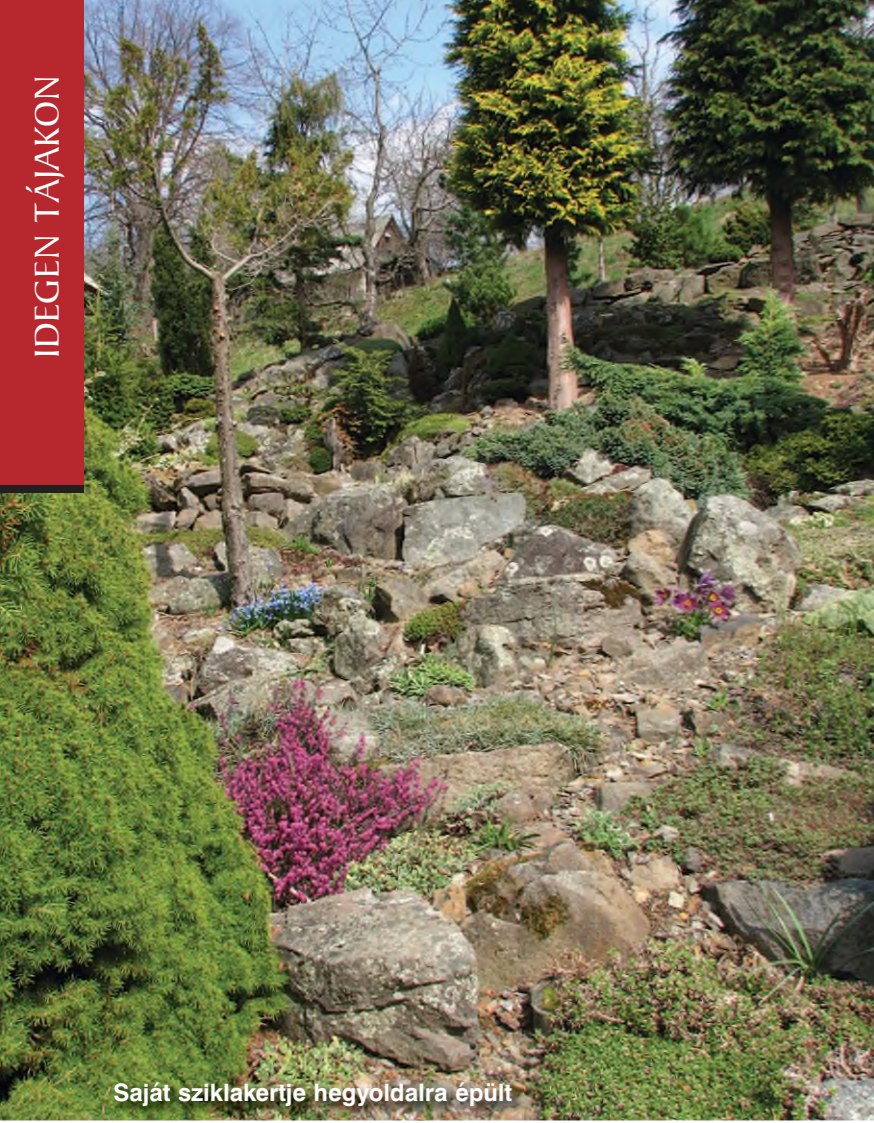
Az igazi sziklakertből a víz sem hiányozhat

A szárazon rakott kőfalban jól érzik magukat a kőtörőfűvek és a kankalinok

Az árudában példás a rend, inyenceknek való igazi „esemegékkel”

Saját sziklakertje hegyoldalra épült

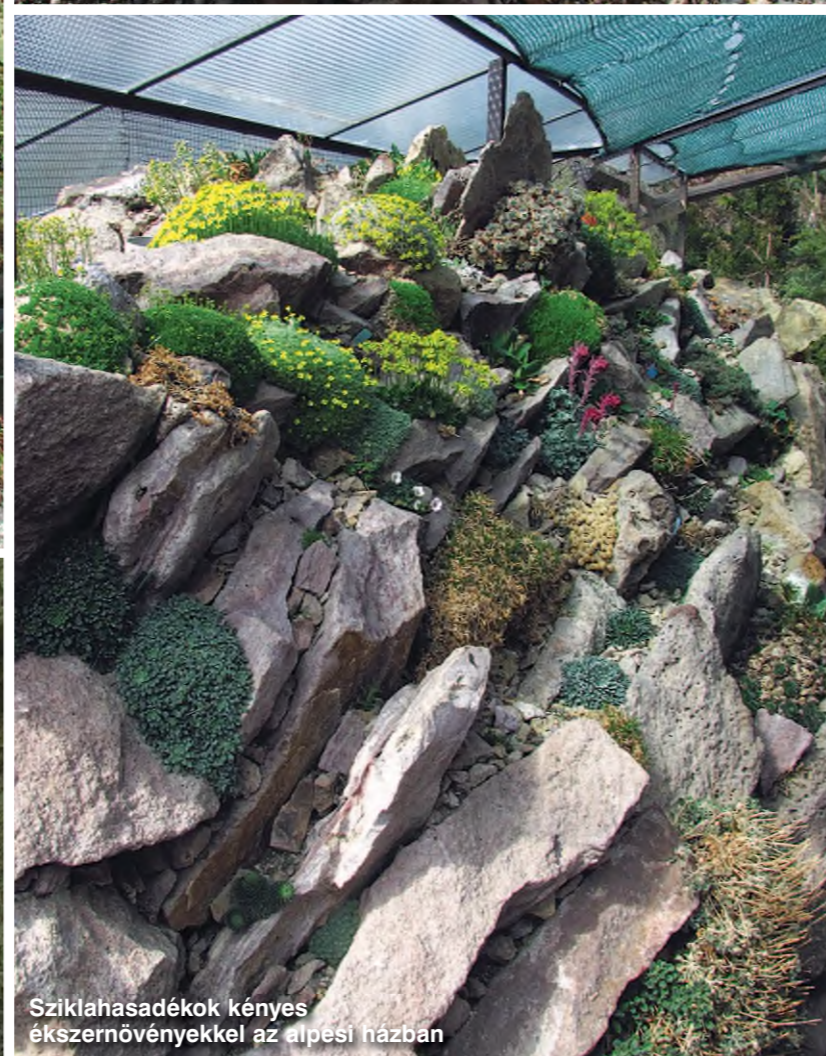

Robert Roth magánsziklakertje az alpesi növények igazi paradicsoma

Mesterséges hasadékok

A SZERZŐ ÉS ZOLTÁN FERENC FELVÉTELEI

Sziklahasadékok kényes ékszernövényekkel az alpesi házban

Színes virágpompa

A kissé épített hatású rész is jól illeszkedik a környezetébe

A mésztufa falban még a kényes Dionysia fajok is gyönyörűen fejlődnek

minden növényen jeltábla, de a sorok végén megtalálható a növények latin neve. Eladó és vevő példás együttműködését láthatjuk a rend fenntartásáért: ha elvesznek egy-egy tövet, és végül mégsem akarják megvásárolni, akkor ugyanoda teszik vissza, ahonnan elvették, így az utánuk érkezőket sem zavarják össze. Az árusítótér mögötti bemutató sziklakert ugyan még nincs teljesen kész, de máris „hazamegyek és megcsinálom” gondolatokat ébreszt a sziklakertkedvelőkben. Többféle stílust is bemutat, mindenki eldöntheti, hogy melyik illik a kertjébe, az ízléséhez. A mindössze 50 négyzetméteren elterülő bemutatókert teljesen vízszintes terepen épült, mégis zavarbaejtően természetes hatású. Robert Roth büszkén mutatja iráni útján készült igényes, szép fotóit: az ottani tájból is merített ihletet. A termesztő rész szabad, napsütötte terület, mindössze egy fóliasátorral, ott is példás rend uralkodik.

Csoportunk abban a megtiszteltetésben részesült, hogy a magánsziklakertjét is megmutatta nekünk. Az már a hegyoldalon épült, kanyargós szerpentin vezet föl a kapuhoz, a mögötte lévő gyümölcsfák nem sejtetik, hogy mi rejlik a portán. Jóval nagyobb területen szintén többféle típusú sziklakertet láthatunk, de azok jól illeszkednek egymáshoz és a tájba is. Elképesztően természetes hatása részben a „mester” kiváló érzékének, részben az időnek köszönhető. Ez már „beállt” kert, a növények szemlátomást szeretik, maguktól terjednek és szaporodnak. A nagy sziklák fele, kétharmada a földbe süllyed, ami nemcsak a stabilitást szolgálja, hanem a növények gyökerének is hűvös, jó vízelvezető élőhelyet nyújt. Igen értékes fenyőgyűjtemény járul hozzá a látványhoz és a kedvező mikroklíma kialakításához. A legkényesebb növényeknek kis alpesi házban alakított ki élőhelyet. A három méter magas függőleges mésztufa falon is hasonlóan szép „ékszereket” láthatunk. Jeltáblák nem zavarják a látványt, magánkertben járunk, de Robert minden egyes növénynek tudja a latin nevét. Mindkét sziklakertjéből rengeteget tanulhatunk, milliónyi ötlettel gazdagodhat a szemfüles látogató. Kár, hogy csak szlovákul beszél, de lánya készségesen tolmácsol angolra. Bár ő nem kertészkedik, sok mindennel tisztában van, gyakran maga is válaszol a kíváncsi kertbarátok kérdéseire. Az egész család természetesen kedves, készséges, segítőkész, kiváló minőségű árujukat megfizethető áron kínálják.

Józsa Kata

ÚJABB 10 ötlet A SZÉP KERTEKÉRT

A kertkialakítás egyik legszebb feladata a növénykiültetés. Hosszú út és sok munka vezet ehhez a látványos pillanathoz. A Magyar Rózsatársaság rendezvényén Rácz Péter kerttervező nem receptet, vagy kész megoldást kínált hallgatóinak. Olyan szemléletet igyekezett átadni, aminek segítségével a kerttulajdonosok maguk is kialakítják azt a kertet, amelyet igazán a sajátjuknak érezhetnek. Tíz pontban jegyeztük le a legfontosabb szempontokat.

1 A jó kert alapja a növénykiültetési terv és a növénylista.

Amikor elgondolkodunk leendő kertünkön, először fejben születnek meg az elképzelések. Készítünk rajzot, majd írjuk össze a kiválasztott növényfajtákat. Ez a lista lesz az alap, amit később még kiegészíthetünk, de akár el is vethetünk belőle.

2 Először színek szerint kezdjük el összeválogatni a növénykiültetéseket.

Ha ránézünk egy kertre, vagy egy tárgyra, a színei hatnak ránk legelőször. Mielőtt a növények fajtáival komolyabban kezdenénk foglalkozni, el kell döntenünk, hogy milyen színvilágot szeretnénk teremteni.

A színek válogatásakor legyünk tudatosak: a meleg színek a házhoz közel, a hideg színek pedig a háztól távolabb jelenjenek meg. A fényes, világos dolgok közelinek, a sötétek távolinak hatnak. Ha sötét lombú növényeket ültetünk a kert hátsó részébe, növekszik a távolság, tágul a tér.

Erősödő fényben fokozatosan elhalványulnak a színek: a pasztellek nagyon halványakká válnak, csak a harsányak maradnak meg. Ezért javasolt, hogy a pasztellszínű virágok árnyékba, az élénk, intenzív színűek pedig tűző napra kerüljenek.

Az ezüstfenyő (*Picea pungens*) előterében pasztellszínű gyapjas tisztesfű (*Stachys byzantina*) és deres fényperje (*Koeleria glauca*)

3 A színek után a növények alakját vesszük észre, ezért a következő feladatunk azok elemzése.

A növények többségének alakja leginkább csúcsára állított háromszöghöz hasonlít. Sokkal kevesebb az olyan faj, ami talpán álló háromszögre emlékeztet (fenyőfélék). A harmadik jellegzetes forma a növényvilágban a gömb, melyből szintén kevés van (gömbpuszpáng).

Ha azonos formák kerülnek egymás mellé, az eredmény a monotonitás miatt egyhangú lesz, egydimenziós kert születik. Karakteres formával törhetjük meg az egyhangúságot. Ha eltérő magasságú növényt illesztünk a sorba, azzal kétdimenzióssá tesszük a növénycsoportot. Vízszintes ágrendszerű formákkal a különálló, különböző magasságú növényeket kapcsolhatjuk össze. Ha a csoport háttérébe is helyezünk növényt, azzal háromdimenzióssá tesszük a kiültetést, mélységet, térélményt is adunk.

4 A színeket és a formákat követően a következő növénykiválasztási szempont a virágzási idő, a termés- és a levéldísz.

A levelek alakja, színe, fénye különösen olyan növényeknél fontos, amelyek az év nagyobb részét virágdísz nélkül élnek. Élőlőknel fokozottan figyeljünk a virágzat jellegére, alakjára, színére, hisz csak rövid ideig díszei a kertnek. A fényeslevelű növény visszaveri a fényt, ezért árnyékos helyre érdemes ültetni.

Évelők, amik a leveleikkel is díszítenek: tűzeső (*Heuchera*), gyöngyvirág (*Convallaria*) és bőrlevél (*Bergenia*)

A modern hangulat, az elegancia rózsája lehet a sárga szirmú Graham Thomas rózsafajta

5 A növények érzelmet keltenek bennünk.

A körülményekhez legjobban illő növényt válasszuk. Próbáljuk megérezni, megérteni, hogy az adott helyre mi való.

6 Fontos a nézőpont megtalálása.

Figyeljük meg, hogy az adott növénycsoportot a kert melyik pontjából, a ház melyik részéből szemléljük majd a legtöbbet. Ez lesz a nézőpont. Természetesen az ágyásnak több nézőpontja is lehet, de kettőnél többet azért ne keressünk.

Korok és növénykiültetések

A reneszánsz kerteket homogén növénykiültetés jellemezte: egy ágyásban egy növényfajtát használtak, nem törekedtek kompozíció kialakítására. Ez jelenik meg ma a városi kertépítészetben, amikor blokkonként azonos növényfajtát használnak.

A barokk kertekben is ilyen kiültetésekkel találkozunk. Ott már más művészeti ágakkal is szoros kapcsolat alakult ki:

például átjárás volt a korabeli ruhadvat és a kertépítés között, gyakran átvették és felhasználták egymás mintáit. Gertrude Jekyll (1843–1932) angol kerttervező szakított először a homogén növénykiültetéssel. Látványosan, egy ágyásba többféle növényt ültetett, és a színeket is vegyítette. Emellett elkezdett csoportosítani, több növényfajtából alakított ki egy-egyeket. Rácz Péter szerint ennek a stílus-

nak köszönhetőek a legélménydúsabb, legváltozatosabb kertek.

A mátrix-szemlélet Piet Oudolf (1944–) holland kerttervezőnél jelent meg. Elkezdte növénycsoporton belül keverni a növényfajtákat. Ma is sokféle növényelrendezési forma, mód jelenik meg kertjeiben. Használja a természetet, igyekszik annak minden jellegzetességét megjeleníteni. Természetesnek ható kertjeiben sem kerül meg a rajzolást, mindig a tervezőasztalon születik meg a látvány.

7 A tervezés következő lépése a társítás: milyen növények kerüljenek egymás mellé?

Nyugodt, könnyed, meditatív hangulatú kertben, kertrészletben kerüljük a hársányságot. Ott azonban, ahol „húha” élményt szeretnénk, használjunk élénk színeket és növényformákat. Készítsünk rajzot, és jelöljük be a tervezett növények várható méretét és a színárnyalatokat. Ebből egyértelműen látható, hogy milyen jellegű a kiültetésünk színe. Érdemes a kiválasztott növények fotóját is egymás mellé tenni az asztalra. A látottak alapján már könnyebben eldönthetjük, hogy mennyire tetszik az összeállítás.

Túzesők (Heuchera) és nősziromok (Iris) fenyők előterében

A HILL & GARDEN FELVÉTELEI

9 Rózsakertek

A rózsakedvelőknek sem kell lemondaniuk a formai változatosságról. Lugasokat, futtatórácsokat és oszlopokat nem csak azért láthatunk a rozáriumokban, hogy azokon bemutassák a fajtákat. A rózsák bokrai hasonló alakúak és méretűek, ezért egydimenziós hatásúak. Futtatórácsokkal létrehozhatjuk a háromdimenziós kiültetést. Ezt az elvet saját kis rózsakertünkben is megvalósíthatjuk.

8 Igényes növénykiültetéshez jó minőségű ágyás.

Három méteresnél keskenyebb sávot, növényágyást ne tervezzünk, mert nem érvényesülnek benne a növényeink. Fordítsunk arra is időt és energiát, hogy jó minőségű, jó szerkezetű ágyást készítsünk.

A tervezési szakaszban tudatosan kialakíthatjuk a tavaszi hagymások helyeit

10 Hagymások a kertben

A tervezési szakaszban tudatosan is kialakíthatjuk a tavaszi hagymások helyeit, hisz olyan időszakban is díszlenek, amikor a többi növény még nem. De nélkülük is tervezhetünk növénykiültetéseket. A szabadon maradó helyekre később is beültethetjük őket. A nyáron nyíló hagymásokat viszont mindig komponáljuk be a növénycsoportokba.

Összeállította: Megyesi Éva

Kiváló minőség elérhető áron

minden fajtának izletes és egészséges mesterséges tartósítószer, színezék és ízfokozók hozzáadása nélkül

Forgalmazza az Inter-Mix Kft. 1172 Budapest, Rétifarkas u. 6. telefon: (1)4021010 fax: (1)4021011 e-mail: intermix@intermix.hu

www.intermix.hu

Fizessen elő most!

A Kertészet és Szőlészet a szakma legrégebbi hetilapja!

Megrendelőlap

Megrendelem a **Kertészet és Szőlészet** című hetilapot példányban az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Megrendelő címe:

Számlázási név:

Számlázási cím:

Időtartam: 1 évre 19 800 Ft
 1/2 évre 9 900 Ft

Fizetés módja: csekk
 átutalás

.....
alírás

A lap megrendelhető a megrendelőlap visszaküldésével a Magyar Mezőgazdaság Kft., 1141 Budapest, Mirtusz u. 2. címre, vagy előfizethető az ország bármely postáján, és a hirdetéskészítőknél, valamint e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu címen, és a 06-80-444-444-es telefonszámon. A Magyar Mezőgazdaság Kft. az adatok gyűjtésekor, feldolgozásakor a 2011. évi CXII. törvény alapján jár el.

Ahol nem csak a növények érzik jól magukat...

Nálunk mindent megtalál, ami a kertjéhez szükséges!

Kertcentrumunkban
David Austin rózsák
széles választékával várjuk Önt.

Cím: II. kerület, Budakeszi út - Szépjuhászné út sarok
Telefon: 1/392-5091, 30/396-5687, 30/944-8263
Nyitva tartás: H-Sz: 8h-18h V: 8h-16h
www.budaikertcentrum.hu

KERTTÉ VARÁZSOLT LEGELŐ TERVRAJZ KÉSZÜL

A tájba torkolló központi út a napórával

Cikksorozatunkban lépésről lépésre követhetjük nyomon, hogyan alakult át a hollandiai legelő díszkertté és megismerkedhetünk a kertépítés alapfogalmaival is.

A kerttervezés sokrétű alkotó folyamat. Az ötlet és a kidolgozott tervrajz között hosszú az út, és minden lépését alaposan meg kell fontolni. Még mielőtt hozzákezdenénk a tervezéshez, érdemes nagy vonalakban meghatározni a követendő utat. El kell dönteni, hogy mi mindenre akarjuk használni a kertet, mennyi időt tudunk a kert gondozására fordítani, és mekkora a ráfordítható anyagi keretünk. Ugyanakkor döntünk kell arról is, hogy milyen legyen a kert hangulata, mit tartunk szépnek, mi az izlésünknek leginkább megfelelő.

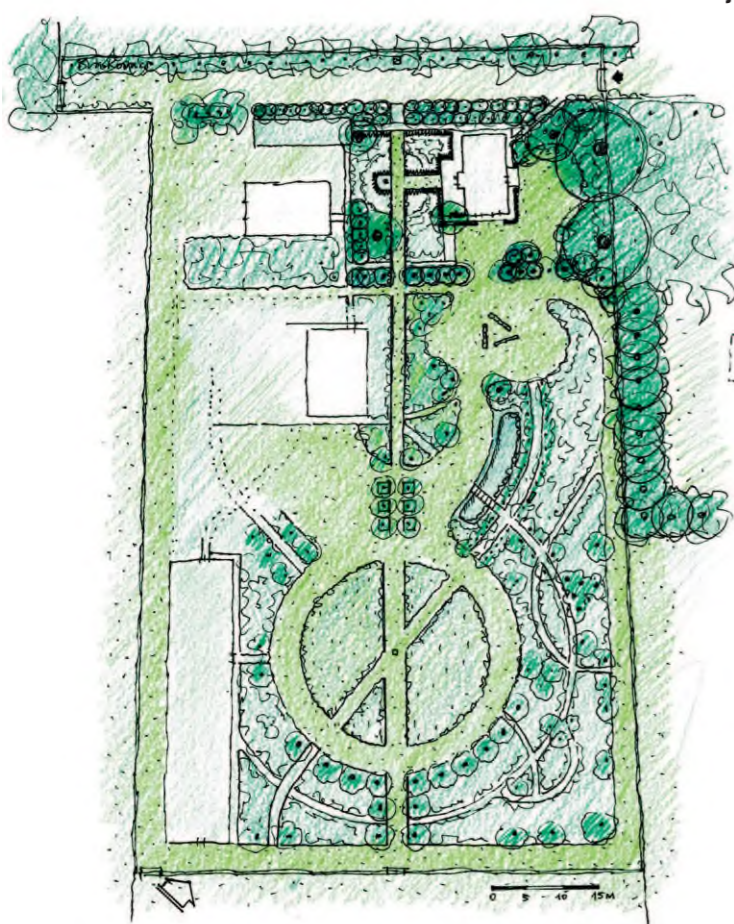
Kertem hangulatának megválasztásában elsősorban a környezet játszott szerepet. Az öreg kert, a szomszédos telek és a környező táj egyenes fasorai geometrikus vonalvezetést és nyitott, mezei hangulatot diktáltak. Ezzel szemben az öreg kert és a vele határos erdősáv buja növénycsoportjai erdőszerű hangulatot és természetesebb vonalvezetést igényeltek.

Olyan összetett kertet szerettem volna kialakítani, amiben a különböző témájú részkertek külön-külön és együttesen is kiegyensúlyozott képet adnak, illetve a régi és az új kert egymással, és az épületekkel, ugyanakkor a környezettel is szervesen összefonódik. Arra is törekedtem, hogy az év minden szakában legyen valami látványos, és ahol lehetséges, festői benyomást keltsen a kert. Kísérletezni akartam a

Hangulat

A kert hangulatát különböző elemek határozzák meg. Ilyen például a vonalvezetés. A tervezés kezdetén, a kertfelület beosztásánál már tudnunk kell, hogy milyen módon húzzuk a vonalakat: ívelten, hajlítottnan, ami laza, természetes hangulatot áraszt, vagy egyenesen, mértánian, ami rendezett, áttekinthető alaphangulatot ad a kertnek. Kisebb kertekben és a lakóház közvetlen környékén ajánlatos az épülettel összhangban álló, mértani vonalvezetést követni. Nagyobb kertekben, az épületektől távolabb több lehetőség adódik a környező tájhoz idomuló természetesebb vonalvezetésre. A vonalvezetés hangulatát erősíthetjük a növényzettel, de ellentozhatjuk is, ami izgalmas megoldásokra ad lehetőséget. A hangulat kialakításánál legalább olyan fontos a tér kiképzésére használt építőanyagok és díszítő tárgyak megválasztása és felhasználási módja, mint a növényzeté. A hangulat és a stílus összefüggő fogalmak ugyan, de szerintem közérthetőbb és jobban fedi a valóságot, ha a kertépítészetben nem stílusról, hanem hangulatról és stíuselemekről beszélünk.

A tervrajz

A környező táj tölgyfasoraihoz alkalmazkodott az új kert hangulata

A szomszéd bükkfasora beépült a térszerkezetbe

Kívánságlista

Általában többet szeretnénk kertünkben megvalósítani, mint amire akár anyagiilag, akár a terület méretét tekintve lehetőség kínálkozik. Ne felejtsük el, hogy a tervezés kezdetén elsősorban a lehetőségeket, és nem a korlátokat kell számba venni, ezért minden megálmodott részlet jegyezzük föl a kívánságlistánkra. Főülre kerüljenek a nekünk legfontosabbak. Ha szűk a tér, akkor inkább hagyjunk ki valamit a lista aljáról. Nem érdemes „le-kicsinyíteni” a felületeket, ugyanis a szerkezeti elemek többsége megsínylené ezt. Ha egyelőre korlátozottak az anyagi lehetőségeink, akkor illesszük be a megálmodott kertrészt a tervrajzba, legfőképpen ha lasszuk el a kivitelezését.

Az átló a nyírfásatány felől

növényársításokkal, illetve szerettem volna, hogy közelről tanulmányozhassam a növényeket. A kívánságlistámon szerepelt még a ház körüli tágas étkező-pihenő terasz és a konyhakert. A lista alján egy üvegház és dísztyúk tartása áll.

A kör, mint középpont

A terv kiindulópontja és legfontosabb eleme a telket teljes hosszában átszelő 120 méteres, nyílegyenes út, ami folytatódik a telek határain túl. Nemcsak a környező tájat és a kert köti össze, hanem a különböző épületeket és kertrészeket is. Ehhez az alapötletre kezdettől hű maradtam. A fűt tengelyén fekszik a kör alakú központi tér, akoré csoportosítottam íves vonalvezetéssel a kertrészeket. A konyhakert a telek déli csücskében kapott helyet. A megmaradt felületsíkokat tovább „daráboltam”, amíg elértem a megfelelő arányokat. A körök merevségét átlós úttal törtem meg, ami egyben összeköti a lazán ívelt nyírfasort a félkörben ültetett hársfasorral és alternatív útvonalat kínál.

A kör alakú központi tér adja a hangulati átmenetet a táj és az épületekhez kapcsolódó szabályos vonalvezetésű kertek között. Amíg a kör szigorúan mértani, a kaszálatlan fű a mezők hamisítatlan hangulatát idézi. A kört átszelő utakon és a határos gypszávon rövid a fű. A középpontba helyezett klasszikus napórával együtt azt tudatosítja, hogy mégsem mezőn, hanem művelt kertben állunk. A rendezettből a természetes-

Erdei hangulat a kocsibejáró elején

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Hangulat-tabló

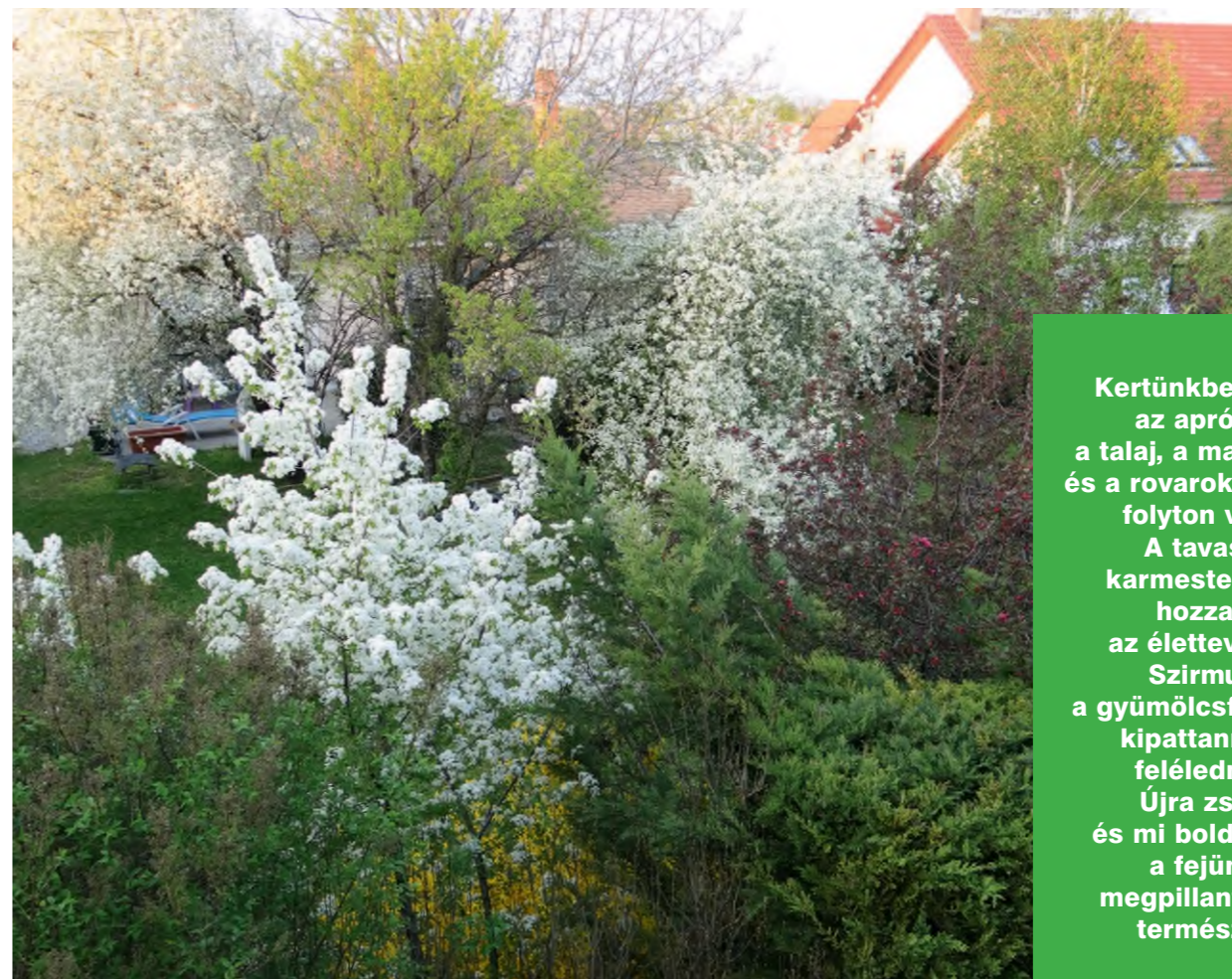
Az egyéniségünkhöz illő kertstílus megválasztása nem mindig magától értendő. Ízlésünk kiismerésében segít a hangulat-tabló. Ebben összegyűjthetjük mindazt, ami tetszik: ketről, színekről, bútorokról, növényekről, építőanyagokról, díszítőelemekről stb. Fontos, hogy arra is rájövünk, mi az, ami kevésbé tetszik. A veszély abban rejlik, hogy nem minden illik egymáshoz, ami tetszik. Igyekezzünk a tablón olyan hangulatot teremteni, ami összhangban áll egymással, az épülettel, annak berendezésével és környezetével, de mindezek előtt önmagunkkal.

be való átmenetet fákkal erősítettem meg. Amíg a központi kör mentén a körvonalat követő hársfasort terveztem, a körtől távolodva, szabálytalan, természetesnek ható facsoportokat alakítottam ki.

A legnehezebb tervezői feladatot a szabályos és az ívelt vonalvezetés összekapcsolása jelentette. Volt ahol csak sok próbálgatás után sikerült az átmenetet folyamatossá tenni és a kertnek egységes arculatot adni. A tervezői folyamat még korántsem fejeződött be. A végleges vonalak és bizonyos részletmegoldások majd csak az új lakóház felépültével alakulhatnak ki.

Kovács Éva

VIGYÁZZ, KÉSZ, KERT

Kertünkben a fű, fa, virág, az apró vízfelületek, a talaj, a madarak, a bogarak és a rovarok mind a természet folyton változó részei. A tavaszi enyhülés karmesterként indítja el, hozza lendületbe az életvétekenységüket. Szirmukat bontják a gyümölcsfák, kiserken a fű, kipattannak a bimbók, felélednek a méhek. Újra zsong minden, és mi boldogan kapkodjuk a fejünket, amikor megpillantjuk a megújuló természet életjeleit.

MEGVÁLTOZUNK

A vegyszermentes kert utáni vágy nemcsak az éghajlat szélsőségeiből fakad, hanem az egészséges táplálék iránti igényből is. Az emberek ismét szívesen ültetnek gyümölcsfákat és a kertészei árudákban szívesen válogatnak az otthon is termesztendő zöldségek és fűszernövények szélesedő választékából. Ma már

nem elérhetetlen, hogy ámpolás edényben szamócát vagy uborkát tartsunk, chilipaprikát, cukkinit, padlizsánt cserépben neveljünk, vagy pergolára futtassuk a paradicsomot. Új ízeket és zamatokat ismerhetünk meg, és biztosak lehetünk, hogy amit eszünk, az friss és vegyszermentes. Ha a virágok mellett más növényekkel is „bajlódunk” a nyár folyamán, akkor előbb-utóbb a szemléletünk is megváltozik. El-

lehetjük a természettől a tápanyag-viszaporítás lehetőségeit. Magunk készített komposztal tartjuk egészségesen a talajt, amelyben a növények is erőteljesebben fejlődnek, és kevesebbet szenvednek a kártevőktől. A kertben előbb-utóbb kialakul az egészséges önszabályzó rendszer. A táplálékunkat, sőt a vizet és a környezetet is óvjuk a műtrágyáktól, vegyszerektől.

VÁLTÓNÖVÉNYEK

Világítanak a tulipánok, tömegben nyílnak az árvácskák, ám közülük váltónövényként áprilistól ültethetjük a futó muskátlikat. Muskátliból minél korábban minél fejlettebb töveket ültessünk. A szárazságot is jól tűrő, nagy lomb- és virágtömeget adó mutatós növényekre csak ilyen anyagból számíthatunk.

A tavaszi kert mutatós színeit a boglárkák, a nagy meleg beálltáig élénken virítanak. Ültessünk több színt nagyobb cserepekbe, és állítsuk a kert látható helyeire. Az orgonák a következő évben még több virágos hajtást nevelnek, ha az elnyílás után levágjuk a szárazakat.

GYEP VAGY SEM?

A gyepek sem várhat, a meleg és a csapadék gyorsan elindítja a növekedését. Bár mindig elcsodálkozunk, hogy a nagyon meleg száraz nyarak és ősztől megviselt gyepek milyen jól megújul, tíz évenként eljön az ideje a felújításnak. Ugyanakkor a melegedő időjárás miatt mind gyakrabban fölmerül, vajon mindenáron szükség van az „előírás” szerint fenntartott, rendszeresen nyírt gyepekre? A szép pázsit sok vizet és tápanyagot kíván. Fenntartásuk igényes, mind nehezebb és költséges is. Érdekes végiggondolni, hogy a kert legmelegebb, száraz területein a gyepek helyett más növényfajokkal alakítsunk ki „természetes” hangulatot. Esetleg kamillás, kakukkfűves, vagy más különféle fűszer- és gyógynövényes ágyásokkal, a szárazságot jobban tűrő díszfüves növénytársulásokkal helyettesíthetjük.

Viszont, ahol gyepek vannak, legyenek szép üde zöldek, erős és egészségesek. Alig van lehangolóbb az ápolatlan, kiégett gyepeké. Tavasszal érdemes újratelepíteni. Teljes felújításnál célszerű a régit feltörni, fűszedni, a talajt felrotálni, a tarackok gyökereit kiszedni, esetleg gyomirtani, friss termőtalajt teríteni, magot vetni. A felszínre szórt magokat tömörítsük, hengerezzük, öntözzük be, és csírázásig gyakori öntözéssel folyamatosan tartjuk nedvesen.

GYÓGYÍTUNK

Érdekes rangsorolni a feladatokat, ne kapkodjunk. Vegyük észre a károkat, de örüljünk a megújulásnak. Az erős szél jókora ágat leszakított a borókabokorról. Az ágat lefűrészeljük és a sebet sebkezelő anyaggal gyógyítjuk.

ELODÁZHATATLAN

Az utóbbi években megtapasztalhattuk, milyen az, amikor szinte tavasz nélkül ránk tör a nyár, és hirtelen kirobban a természet. Vannak „félreterelő” és elodázhatatlan tennivalók. Az elsők között szerepel a rendrakás. Bármilyen volt is a tél – fagyos vagy enyhe, csapadékos vagy száraz –, nem múlik el nyomtalanul. Gerblyézzük össze a még föllelhető lombot. Alattuk, a nedves, védett környezetben megannyi csiga bújhat meg, amik később sok bosszúságot okoznak. Ne várjuk meg, hogy magot érleljenek, szedjük ki a gyomokat. Ha csírázást gátló szert is kiszórunk, akkor egész nyáron nem lesz rájuk gondunk. Nyissuk ki a kerti vízcsepőt, ellenőrizzük az öntözőberendezést, ha van ilyenünk. Ültetés előtt tisztítsuk ki, töltsük fel friss földdel a virágládákat, dézsákat, cserepeket. Mielőtt elmegyünk vásárolni, készítsünk elő mindent az új növények fogadására.

AZ IGAZI ALKOTÁS

Tavasszal az időjárás szabja meg a munkatempót. Március végén az utolsó hófolatok is elolvadnak. Hol hűvös, hol meleg napoktól szeszélyes az április, aranyat érő esőket hoz a május.

A kert tavasszal és ősszel adja a legtöbb munkát, ám ami tavasszal történik, az igazi alkotás. Ilyenkor valósítjuk meg azt, amit egész nyáron látni szeretnénk. A kerteszerető ember kezében ott bizsereg a tenni akarás, a „kötelező” feladatokon túl az eltervezett kertalakítás.

JÓ KILÁTÁSOK

A tavasszal ültetett cserjéknek jobbak a kilátásaik, jóllehet a konténerben nevelt faiskolai áru egész évben telepíthető. A talaj hőmérséklete és nedvességtartalma kedvező a megeredésükhöz. Ássunk a földlabdánál nagyobb gödört, jól lazítsuk föl benne a földet, hogy a gyökerek könnyebben belefúródhassanak és gyorsabban megkapaszkodhassanak. A föld visszatöltése után a tövek körül alakítsunk ki mélyedést, ún. tányért, hogy az öntözővíz vagy a csapadék onnan összegyűlve szivároгjon a gyökerekhez.

Összeállította: Merényi Alexandra

ÉRTÜNK A NÖVÉNYEK NYELVÉN

Varázsolja még szebbé Wuxal Viraggal!

www.szepezold.hu

Wuxal® Viraggal nem tévedhet! Speciális, lassú feltáródású nitrogén formájának köszönhetően folyamatosan, ideális összetételben szolgáltatja a tápanyagokat, hogy minden virága csodásan nézhessen ki a kiegészítő veszélye nélkül.

Kwizda

Táplálunk és védünk

Agro

Hold- naplár

2014. március – 2014. május

MÁRCIUS				
21. Péntek		Benedek, Bence		
22. Szombat 23. Vasárnap		Beáta, Izolda, Lea Emőke		
24. Hétfő 25. Kedd		Gábor, Karina Iré, Irisz, Irina		
26. Szerda		Emánuel, Dusan, Manuella, Larissa Hajnalka, Lídia		
27. Csütörtök		Gedeon, Johanna Augustia, Jónás		
28. Péntek 29. Szombat		Zalán Árpád, Benő		
30. Vasárnap 31. Hétfő		Hugó Áron, Ferenc Buda, Richárd		
ÁPRILIS				
1. Kedd		Izidor Vince		
2. Szerda		Vilmos, Biborka Herman		
3. Csütörtök		Dénes, Valtér		
4. Péntek		Erhard, Csombor Zsolt		
5. Szombat		Leó, Szaniszló Gyula, Roxána Ida		
6. Vasárnap 7. Hétfő		Tibor, Maxim Anasztázia, Tas		
8. Kedd		Csongor, Joakim Rudolf, Kiara		
9. Szerda		Andrea, Ilma Emma		
10. Csütörtök		Húsvét, Tivadar, Odett Húsvét, Konrád, Zsombor		
11. Péntek		Csilla, Noémi Béla, Egon		
12. Szombat		György, Debóra Márk, Márkó Ervin, Tihamér		
13. Vasárnap		Zita, Mariann Valéria, Nimród		
14. Hétfő 15. Kedd		Péter Katalin, Kata, Kitti		
16. Szerda		Fülp, Jakab, Maja Zsigmond, Zoé		
17. Csütörtök		Tímea, Irma Mónika, Flórián Györgyi, Gotthárd		
18. Péntek		Ivett, Frida Gizella, Bendegúz		
19. Szombat		Mihály, Győző Gergely, Alberta Ármin, Míra, Pálma		
20. Vasárnap		Ferenc, Fábusz Pongrácz, Johanna, György		
21. Hétfő		Imola, Szervác Bonifác, Julianna		
22. Kedd		Zsófia, Szonja Botond, Mózés		
23. Szerda		Paszkal, Andor Erik, Alexandra Ivó, Milán		
24. Csütörtök		Bernát, Felícia András, Konstantin		
25. Péntek		Júlia, Rita Dezso, Renáta		
26. Szombat		Eszter, Eliza Orbán		
27. Vasárnap				

Telihold Fogó hold Újhold Növő hold

Kos Bika Rák Skorpió
 Oroszán Szűz Mérleg Halak
 Nyilas Bak Vízöntő

Levélnap – olyan zöldségeket érdemes vetni, ültetni, szedni, aminek a levelét fogyasztjuk (pl. sóska, fejes saláta, káposzta)

Termésnap – olyan növényeket érdemes vetni, ültetni, szedni, aminek a „termése” fogyasztható (pl. magok, gyümölcsök, paradicsom, paprika, hüvelyesek stb.)

Virágnap – dísznövényeket és olyan növényeket lehet vetni, ültetni, szedni, gondozni, aminek a virága fogyasztható (pl. brokkoli)

Gyökérnap – olyan növényeket érdemes vetni, ültetni, szedni, ahol a gyökér maga a termés (pl. zeller, burgonya, hagymafélék, répa), továbbá palántázás, dugványozás napjai, a gyökérképződés fokozottan jó

Föld alatti kártevők ellen érdemes védekezni

Föld feletti élő kártevők ellen érdemes védekezni

Metszés

Kert előkészítése, ásás, talajlazítás

Gyógynövények vetése, ültetése, ezek főszedése.

A növények gyógyhatása fokozott

Vermelni, raktározni e napon javasolt, valamint a már elvermelt gyümölcs, zöldség átrakására, átválogatására kedvező az idő

Favágás, kedvező a fát ezeken a napokon vágni, amennyiben további megmunkálásra szánjuk

Csigairtás. A csigák elszaporodása elleni védekezés napjai

Nemesítés, oltás, szemzés

Gombatermesztő közegek kezelésére, oltására, gombatermesztésre kedvező idő

Növényeink átültetése ezeken a napokon javasolt – a gyökérképződés hatékonyabb

Semmiképp ne végezzünk átültetést, kedvezőtlen hatások a gyökérképződésre. Viszont érdemes gyomlálni

Ne vermeljünk, ne raktározzunk, vagy rakjuk át raktározott terményeinket, rothadásveszély

Locsolás, a talaj vízmegtartó és a növény vízfelvévő képessége hatékonyabb

Tápanyag-bejuttatás a földbe, trágyázás, tápoldatozás, komposzt szórása

Kerti tavak karbantartása. Ilyenkor érdemes a rothadt növényeket kiszedni, és a téliestükre figyelmet fordítani, valamint nagy vízigényű növények ápolása

Gyepesítés-fűmegtetésre, hiányzó gyeprészt pótlására ezek a napok javasoltak

Fűnyírás napjai

Gyümölcsszedés napjai – ilyenkor a lé- és ízértalom fokozottabb

AZ IDŐ A GAZDA

Március végén megkezdődnek a kertben a munkák: metsszük, oltjuk a gyümölcsfákat, vetjük a salátát, spenótot, borsót, retket, a melegágyban vagy ablakpárkányon fejlődnek a palánták. Április a burgonyaültetés szokásos ideje.

Évek óta tudjuk, hogy a munkák idejét nem a naptár, hanem az időjárás szabja meg. „Az idő a gazda mindenütt” – szól a Békés megyéből származó bölcs népi mondás. Igyekezünk tehát kiismerni az időjárás alakulását, és ahhoz igazítsuk a kerti teendőket.

MÉZALMÁCSKA

Az utóbbi években divatos lett az ehető gyümölcsű dísznövény, a rézvörös fanyarka (*Amelanchier lamarckii*), amit mézalmásckának is neveznek. Észak-Amerikában őshonos, de a növénygyűjtők már a 17. században meghonosították Európában. Ehető, magas vitamin- és flavonoid-tartalmú termésére a fanyar és az édes íz egyszerre jellemző.

Nem különösebben igényes növény, de az üde, kissé savanyú talajon érzi jól magát a legjobban. Nagyon sokoldalú faj: virága, lombja, ehető termése is díszít. Tavasz közepén bőségesen hozza csillag alakú, fe-

hér, enyhén illatos virágait. (Az ideai enyhe januárban, védettebb fekvésben már virágzott, sokan összetévesztették a cseresznye virágával.) Levelei kihajtáskor rézvörösek – rendkívül mutatós színellentétet alkotnak a fehér virágokkal –, ősszel narancsvörösre színeződnek. Nyár közepétől folyamatosan jelennek meg kezdetben hamvaszöld, később liláspiros, éretten hamvas, lilásfekete almatermésű, amit a madarak is kedvelnek. Ősszel, a termés érésekor érdemes letakarni a növényt, ha magunk szeretnénk szüretelni róla. Elsősorban lekvárnak érdemes feldolgozni, alvászavarok esetén, vérnyomás csökkentésére kanalazzunk belőle.

TALAJFERTŐTLENÍTÉS

A szokatlanul enyhe tél jó esélyt adott a talajlakó kártevőknek, kórokozóknak a túlélésre. A pajorok, drótféregek (*képvünkön*), fonálféreg és talajlakó gombák, így például a vöröshagymát veszélyeztető fuzárium komoly károkat okozhatnak a veteményesben, illetve a fiatal gyümölcsfacsemeték és szőlőtőkék gyökereiben, ha nem teszünk ellenük. Ezért a veteményeskertben vetés és palántázás előtt érdemes vegyszeres vagy természetes módszerekkel fertőtleníteni a talajt.

Házikertben a Force 1,5 G és a Basamid G szabadforgalmú készítmények használhatók. A Basamid csírázásgátló hatású, így a kijuttatást követően várjunk 2-3 hetet, és csak átfogatott, „kiszellőztetett” talajba kezdjük el vetni.

Az előbbiből a zöldségágyásokba négyzetméterenként 0,7-1 grammot, utóbbiból 50-60 grammot juttassunk ki. Tavasz gyümölcs- és szőlőtelepítés esetén 7,5-10 gramm Force 1.5 G-t, vagy 50-60 gramm Basamid G-t szórjunk az ültetőgödörbe. A talajfertőtlenítő szerek 8 C-fok talajhőmérséklet fölött hatékonyak, annál hidegebb talajon nem érdemes próbálkozni velük. A kijuttatás után kapálással, beöntözéssel dolgozzuk a talajba a készítményeket. A szerek hatását fokozhatjuk, ha a kezelt területet fekete fóliával takarjuk. A fólia szegélyét mindenütt alaposan földeljük le, hogy ne kapjon bele a szél. A fólia alatt könnyebben fölmelegszik a talaj, ami a felszínre csalogatja a károsítókat, fokozza a szerek gázosodó hatását, így gyorsabban érhetünk el eredményt. Ez a módszer a fóliásátrak, üvegházak talaján a

leghasználatosabb, ahová hamarosan elültetjük a paprika-, az uborka- és a paradicsompalántákat.

A biokészítmények közül a Bora WP a talajlakó kártevők, a Trifender WP pedig a talajlakó kórokozók ellen ható gombát tartalmaz, amik kedvezőtlen feltételeket teremtenek a talajlakó károsítóknak. Ezeket a készítményeket is dolgozzuk be és öntözzük a talajba. Gombaölő hatású vegyszerrel együtt nem alkalmazhatók, mert az a hasznos gombákat is elpusztítja.

A biológiai módszerek közül igen hatásos, ha a zöldségsorok közé büdöskét (bársonyvirág) vagy mézontófüvet (facélia) vetünk. A korábbi években tapasztalt súlyos fonálféreg-fertőzés esetén érdemes az egész parcellát bevetni velük, és a virágzás kezdetén beforgatni a talajba. Tavasszal előveteményként, vagy szeptemberben a betakarított zöldségfélék helyére vessünk fehérmustárt, és szintén dolgozzuk a talajba. Az említett növények gyökerei olyan anyagokat választanak ki, amik a talajban kedvezőtlen körülményeket teremtenek a károsítóknak.

TAPLÓGOMBÁK A GYÜMÖLCSFÁKON

Több olvasónk jelezte, hogy idős csonthéjas gyümölcsfáin taplógombák jelennek meg. Egyes taplógombafajok a fás növények elhalt részein élnek, nem okoznak nagy kárt, de látványuk nem túl megnyerő. A legveszélyesebbek az élősködő taplógombák, termőtesteik csak az ág vagy a teljes fa pusztulása után jelennek meg, addig rejtve maradnak.

A gyümölcsfákon leggyakrabban előforduló parazita taplógombák a levelek ólomfényűségét okozó lilás rétegtapló (*képvünkön*), a mézgásodást előidéző borostás rétegtapló, a csonthéjas gyümölcsfák hasadását okozó deres taplógomba, valamint a kisméretű, fehéres színű, kagyló formájú, hasadt lemezű gomba. Elsősorban dión, ritkábban almán, cseresznyén és meggyen is megjelenik a piszticgomba, ami súlyos esetben az egész fa kiszáradását okozhatja.

A taplógombák sebzései, azaz a metszések, törések okozta sérüléseken, vagy a nagy téli hóingás miatt kialakuló mélyebb kéregpedéseken (fagyleceken) keresztül fertőznek. Eltömítik a szállítóyalabokat, vizet, tápanyagot szívnak el a növénytől, így hiába öntözzük, műtrágyázzuk azokat, nem fejlődnek.

A taplógombák megjelenését a sebzések megakadályozásával, a metszési felületek kezelésével előzhetjük meg. Tavalyi utolsó számunkban szóltunk a törzsmetszés fontosságáról. Amint észre vesszük a taplógombát, drótkéfével távolítsuk el a törzsről, az ágról, majd a fertőzött részt réztartalmú készítménnyel (pl. Astra Rézoxiklorid, Rézoxiklorid 50 WP, Champion 50 WP stb.) kezeljük, úgy, hogy vízzel keverve jól kenhető pépet készítsünk belőle, és ecsettel lekenjük az érintett részt. A kezelést száraz időben végezzük. Ezek után minden ősszel, lombhullás után, illetve tavasszal, lombfakadás előtt lemosásszerűen permetezzünk a fent említett réztartalmú készítményekkel.

Sajnos a fiatal oltványokon is megjelenhetnek taplógombák, ezért fontos, hogy csak megbízható helyről vásároljunk facsemetét. A fertőzött fiatal fa nem gyógyítható.

AZ ERDŐBŐL A KERTBE

A medvehagyma fokhagymára emlékeztető, kellemes zamatú friss levele mind kelendőbb ilyenkor. Üde gyertyán- és bükk-elegyes ligeterdőkben, a Nyugat-Dunántúlon, Sopron környékén, illetve a Somló-hegyen előforduló hagymaféle. Kiszélesedő lándzsás levelei március végén, április elején bukkannak elő az avar alól – ekkor szedhetjük. Hófehér, ernyős virágzata április-májusban nyílik. Nyugat-Európában a tömeges gyűjtés miatt védett, nálunk azonban a természetvédelmi területek kivételével egyelőre még szabadon szedhető, ám érdemes néhány tövet a kertünkbe menteni, hogy a későbbiekben magunk termeszthessük.

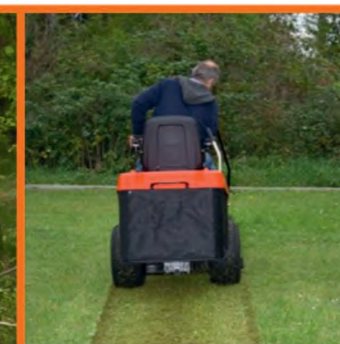
Mielőtt gyűjtőútra indulnánk, tudnunk kell, hogy virágtalanul könnyen összetéveszthető a súlyosan mérgező gyöngyvirággal és az őszi kikericcsel. A medvehagyma levele lágyabb tapintású és keskenyebb, mint a gyöngyvirágé. Amíg a medvehagyma árnyas erdőkben, a fák alatt él, addig az őszi kikericcsel füves réteken, napfényes tisztásokon találkozhatunk. A medvehagyma levele, szára megdörzsölve hagymaillatot áraszt.

A medvehagyma a kertben is az üde talaj, félsárnyékos helyet kedveli. Hagymával könnyen terjed, és magról is jól szaporodik.

Összeállította: Pap Edina

SECO fűnyírótraktorok

Minden kertben rendet vágunk!

Forgalmazza: **INTER-MIX KFT** 1172 Budapest, Rétifarkas u. 6. Tel: (1)4021010, E-mail: intermix@intermix.hu www.intermix.hu

Virágszőnyeg a szentbalázsi erdőben

Kevés az olyan hely az országban, ahol április közepén ennyi fajta vadvirág nyílik egyszerre. Kaposvár felől érkezve a falu előtt, a Cserénfa felé vezető út elágazásánál kezdődik az erdő, amelyben érdemes rövid gyalogtúrát tennünk.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

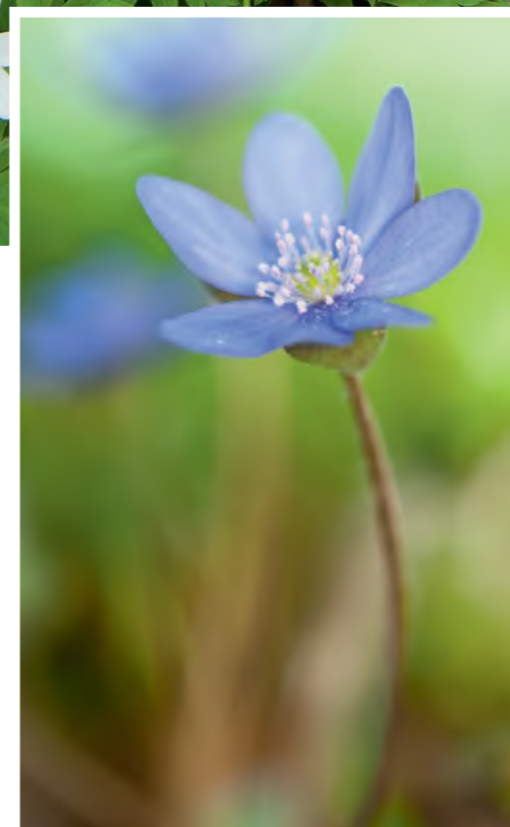
Amint az erdőbe lépünk, szemünk elé tárul a rengeteg virág. Elsőként talán a berki szellőrózsa terjedelmes zöld-fehér foltjai tűnnek elő, ami akár az erdő védjegye is lehetne. (Ha kora reggel érkezünk, csak zöld szőnyeget találunk, mert a szellőrózsa szirmai olyankor csukottak.) Az egyik legszebb tavaszi virágunkat nagytárolással kell keresni a közephegységeinkben. A berki szellőrózsa mellett találunk még bogláros szellőrózsát, salátaboglárkát, galambvirágot, odvas keltikét, ujjas keltikét, májvirágot, hóvirágot, me-

zei tyúktaréjt, pettyezetett tüdőfűvet és ibolyát is.

A berki szellőrózsa (*Anemone nemorosa*) a boglárkafélék családjába tartozó, enyhén mérgező faj. Szinte egész Európában megtalálható, jóformán csak a Földközi-tenger partvidékén hiányzik. Északon megközelíti a sarkkört. Magyarországon főleg a Dunántúlon gyakori, 15-30 centiméteres, évelő, lágyszárú növény. Gyökértörzse vízszintesen kúszik a talajban. Hosszú nyelű, tenyeresen szeldelt gallérlevelei csaknem örvösen állnak. Csillag-

szerű, 2-4 centiméteres, pirossal futtatott fehér virágai egyesével állnak: kezdetben vagy esőben bókolók, később fölegyenesednek. A virágtakaró-levelek száma hat, néha hét. Március-áprilisban (esetenként májusig) nyílik. Termése aszmag. Lomb- és tűlevelű, valamint elegyes erdők, cserjések, hegyi rétek lakója. Nyirkos, humuszban gazdag talajú liget- és láperdőkben gyakori. Termőhelyein tömegesen, összefüggő állományokban nő.

Molnár Péter

A májvirág

A nemes májvirág (*Anemone hepatica*, korábban *Hepatica nobilis*) a boglárkafélék családjába tartozó faj. Az északi félgömb mérsékelt övi, erdős területein terjedt el. Európában, Ázsiában és Észak-Amerikában is megtalálható. Közép-Európában őshonos. Egyes helyeken ugyan bőségesen található, alapjában véve azonban ritka növény, bizonyos területeken teljesen hiányzik. Kis termetű évelő növény, magassága alig éri el a 15 centimétert. Háromkaréjú levelei, amelyek csupán a virágzás után, vagy a virágzási idő vége felé jelennek meg, egész nyáron, ősszel és rendszerint télen is kitaranak, s csak az új levelek kihajtásakor pusztulnak el. Némileg a lebenyes felépítésű májhoz hasonló leveleiről kapta a nevét.

A virág rövid, szőrös tőkocsány csúcsán helyezkedik el, három csészeszerű fellelű fölétt. A 6-10 virágtakaró-level többnyire kék, de rózsaszín vagy fehér is lehet. A növény gyengén mérgező. Nyirkos és sziklás erdők üdébb, mészből gazdag, kötőmélékét is tartalmazó vályogtalajait kedveli. Termőhelyein általában nagyobb állományokban fordul elő. Március-április között virágzik. Teáját epe-, máj- és vesebántalmak ellen fogyasztják.

BURKOLATOK másképp

Éghajlatunk folyamatos változása miatt már nem szokatlanok a heves viharok, a rövid idő alatt lehulló nagy mennyiségű csapadék, a hőség és az aszály. Mi, kerttulajdonosok sokat tehetünk közvetlen környezetünk kedvezőtlen változásainak mérsékléséért, méghozzá a burkolóanyagok körültekintő kiválasztásával.

Nagyon száraz és nagyon nedves időszakok váltják egymást, kiszámíthatatlan a csapadékeloszlás. Ezért fontos, hogy helyben tartsuk a telkünkre lehullott csapadékot, segítsük a talajba szivárgását. A víz természetes útját követve juthat a mélyebb talajrétegekbe, és nem a csatornahálózat nyeli el. Így megelőzhetjük, hogy a kertünk a vízhiány miatt aszályossá váljon.

A széles hézagú burkolatok gyalogos járófelületként, vagy gépkocsiparkolásra alkalmasak. A burkolóelemek közötti területen a víz a talajba szivároghat. A széles hézagú beton, bazalt, gránit térköveket

A vízáteresztő felületek kialakításának új lehetősége, amikor a gyöngykavicshoz rugalmas, színtelen kötőanyagot kevernek. Így a burkolat szilárd, formatartó, hosszú élettartamú lesz, ellenáll a gyors hőmérséklet-ingadozásnak. Az alatta lévő rétegnek is tömörítettnek és vízáteresztőnek kell lennie. A felhasznált kavics szemcsemérete befolyásolja a vastagságát. Használhatjuk kerti járdák, gépkocsiparkolók, teraszok és kerti tavak partjának kialakításakor

Térkövek fugázásánál, murvás utak építésénél is használható a szilárd vízáteresztő burkolat. A közúzalék természetes színárnyalata határozza meg az út színét, hiszen a kötőanyag szintelen

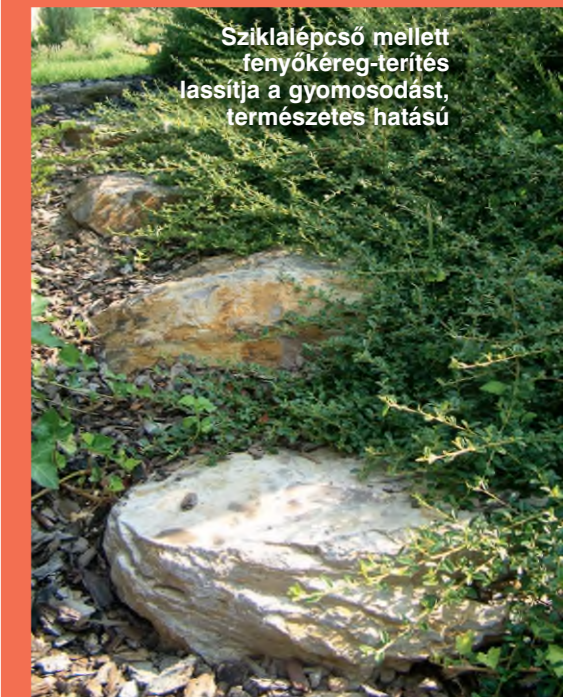
helyezzük megfelelően tömörített zúzalék-alapra, a hézagok besöpréséhez homok helyett inkább kis szemcseméretű zúzalékot használunk. Ha füves felületet szeretnénk, humusztrágyás termőföldet terítünk a hézagokba, és figyeljünk a fűmagkeverék igényének megfelelő vízellátásra.

Személygépkocsik által használt felületek burkolására is alkalmas a gyepfugas térkő, melynek gyárilag beépített távtartói vannak. Így olyan, négy centiméter széles fuga alakítható ki, ami hosszú távon segíti a víz talajba szivárgását. A fuga alkalmas gyepesítésre, vagy zúzalék besöprésére. Fűvesítéskor száraz humusz és homok 1:2 arányú keverékét szórjuk a fugába. Még a feltöltés előtt a fűmagkeveréket is adjuk hozzá. Ez után óvatosan és alaposan öntözünk.

Műanyagból, vagy betonból készült gyep-rács is használható vízáteresztő burkolatként. Ha a rácsok közé humusztrágyás termőföldet teszünk, akkor fű is vethető a rácsselemek közé, rendszeres öntözés nélkül azonban nem ad igazán szép füves területet. A gyakori használat és a nyári forróság sem kedvez a fű életben maradásának, különösen a beton gyep-rácsok esetében, ahol a beton versenyre kel a növényvel, és vizet von el a talajból. Kis szemcseméretű kerti murvát is tölthetünk a rács hézagokba. Számolnunk kell azonban azzal, hogy idővel annyira kötötté válik, hogy vízáteresztő jellege is megszűnhet. A műanyag gyep-rácsok közül választhatunk újrahasznosított anyagból készültet is.

Kéregmulcs

A fakérget (mulcsot) ma már sokan kedvelik. Segít a nedvesség megtartásában és lassítja a gyomosodást. Erdei környezetben, természetes hatású kertekben, vagy ritkán járt részeken a járófelület burkolataként is használhatjuk. Anyaga folyamatosan bomlik, rétegvastagsága csökken, ezért idővel pótolni kell. Először az útfelszín alakítsuk ki, utána terítünk geotextilt a felületre, majd arra szórjuk 5-8 centiméter vastagságban a fakérget. A geotextil a vizet és a levegőt átengedi, a gyomok csírázását viszont gátolja.

Sziklalépcső mellett fenyőkéreg-terítés lassítja a gyomosodást, természetes hatású

Díszítőelemként kedvelt a kulékavics, többféle méretben kapható. Rendszerint épületek melletti vízvezetésre használják, szilárd burkolatú járdák helyett. Kerti patakok, tavak mellett találkozhatunk még vele. Inkább díszítő szerepe van, olyan helyre ne tegyük, ahol gyakran járunk

A széles hézagú beton, bazalt, gránit térköveket helyezünk megfelelően tömörített zúzalékalapra, a hézagok besöppréséhez homok helyett inkább kis szemcseméretű zúzalékot használunk

A gyöngykavicsot kavicskertek kialakításakor használhatjuk

A szórt burkolatok közül a gyöngykavics és a kőzúzalék a legismertebbek. Döngölt aljzatra készülnek, kertekben jellemzően geotextil-fektetéssel. Kerti utak, kavicskertek kialakításakor használjuk. Hátrányuk – különösen a kőzúzalék esetében –, hogy tömörödnek, ezzel pedig csökken a vízáteresztő képességük. A gyöngykavicsal szórt felületen viszonylag nehéz közlekedni, a cipő sarka lesüllyed, és az apró kavicsok gyakran a járdán kívülre szóródnak.

A gyöngykavics burkolat megszilárdítására méhsejt formájú műanyaghalót fejlesztettek. A közel 4 centiméter magas hálóközetet kell feltölteni a kavicsal. Nem akadályozza a víz talajba szivárgását, rács szerkezete rugalmas, megtartja a kavicsot és még a járás is könnyű rajta.

Megyesi Éva

A növényi eredetű élelmiszerek közül gazdasági fontosságukat illetően a gabonafélék után a hüvelyesek állnak a második helyen.

A babok, borsók és lencsék jó tárolhatóságuk, valamint lisztként is való használhatóságuk miatt ősidők óta alapvető élelmiszerek. Köztük is a legrégebben termesztett két faj a lóbab és a szója.

Mindkettő eurázsiai származású, és a korai civilizációk egyik legfontosabb tápnövénye volt.

A lóbab jellegzetes pillangós virágának pártája általában fehér, szabálytalan lilásfekete foltokkal és barnás érzettel

A **lóbab** (*Vicia faba*) Európa ősidők óta fogyasztott alapélelmiszere. Csak Amerika felfedezése után, a közönséges bab, más néven paszuly hódítása óta veszítette el a jelentőségét, addig a lencse, a borsó és a csicseriborsó mellett az Óvilág legfontosabb hüvelyeseként is használták. Csak ritkán elágazó, felálló szárú egynyári növény. Szára vastag, húsos, négyélű, általában üreges. Levele párosan, néha páratlanul összetett, az alapjánál két nagy párhuzamos levelel. 2-8 pillangós virágból álló fürtvirágzata a levelek hónaljában nyílik. A virágok pártája általában fehér, szabálytalan lilásfekete foltokkal, barnás érzettel. Hüvelysterme duzzadt, kissé szőrös, 2-5 magot rejt. Nagy magja változatos, de nem vese alakú, mint a közismert vete-

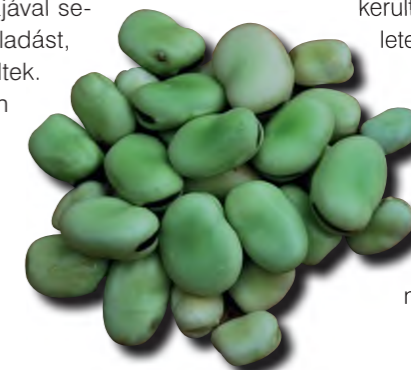
Lóbab, szójabab

Erdélyben nem szakadt még a lóbabtermesztés: Gyimesbéh ma is ültetett konyhakerti növény

ménybabé, hanem inkább szabálytalanul lapított, tompán szögletes, mint egy kipukkadó labda. Színe sárga, zöldessárga, barnás, de ibolyásfekete is lehet. Valamikor fogyasztották kásának elkészítve, de lisztpótlónak is itták. Gyógynövényként is hasznosították, magvainak főzetét hasmenés és bélgyulladás enyhítésére használták. Lisztjének pasztájával sebeket, fekélyt és bőrgyulladást, ecettel keverve szeplőt kezeltek. Nyugat-Európában elsősorban

A lóbab magja nem vese alakú, mint a közismert vete-
menybabé, hanem inkább szabálytalanul lapított, tompán szögletes, mint egy kipukkadó labda

állati takarmányozásra használják, bár a korszerű, zöldégeközpontú gasztronómia is újra fölfedezte.

A lóbab őseit nem ismerjük pontosan, de valószínűleg Délnyugat-Ázsiából és a Földközi-tenger mellékéről származó növény. Már 8-9 ezer évvel ezelőtt kultúrába került, és a régészeti leletek szerint a késő bronzkortól (Kr. e. 1300.) Dél- és Közép-Európában is mindenfelé nagyon elterjedt alapélelmiszer volt. A kenyérgabona elterje-

dése óta veszített értékéből és inkább a szegények eledele lett. Népszerűségét mutatja sok mondásunk, a kerekded lóbabról nevezték el a kerek foltokkal tarkázott, pettyes mintát „babos”-nak (babos kötény, babos kendő). Magvaival jövedöltek, jósoltak, „babot vetettek”, „baboltak”, „babráltak”, „babonáltak”.

Az Amerika fölfedezése nyomán Európában is megjelent közönséges bab, valamint a burgonya és a kukorica népszerűvé válása vetett véget a fénykorának. Az Amerikából jött bab gyorsan kiszorította, mivel változatosabb, ízletesebb és könnyebben emészthető, mint az akkor már Európában általánosan használt lóbab. Még a nevét is elvették, akkor lett a megkülönböztető és kissé lefokozó „lóbab” a neve.

Ma legnagyobb termesztoi Egyiptom, Marokkó, Spanyolország, Törökország, Etiópia és Kína.

A lóbab meleg, száraz és hidegebb, nedvesebb éghajlaton is jól nevelhető. A hüvelyesek közül a leghidegtűrőbb faj. A borsóval és a mákkal együtt a legkorábban vethető zöldségféle. Közepes fényigényű, de inkább nedves, páradús körülményeket igényel. Az aszályt rosszul tűri, különösen terméskötés idején kell odafigyelni rendszeres öntözésére.

A **szójabab** (*Glycine max*) is ősi növény. Hazájában, Kínában már 3000 ezer éve művelésbe vették, és azóta töretlenül az egyik legfontosabb alapélelmiszer. Kisebbségi magvú, kisebb olajtartalmú, kúszószerű szójafaj lehetett az őse, melynek hazája Északkelet-Kína, a határos Oroszország és Korea, valamint Japán és Tajvan. Valószínűleg Kína keleti partvidékén kezdték termesztetni a Kr. e. 11. században, és innen terjedt el Kínán keresztül Délkelet-Ázsiába, a Kr. e. 3. században. Európa először *Engelbert Kaempfer* német orvos, természettudós, utazó leírásából ismerte meg, aki a Holland Kelet-indiai Társaság alkalmazásában járt Japánban az 1690-es évek elején. A szója neve is a japán sóju (jelentése szójaszós) szóból jött a nyugati nyelvekbe. Csak a 20. század első felétől vált a világ egyik legjelentősebb élelmiszer-ipari alapanyagává.

20-100, ritkán 200 centiméter magasra növő egyéves növény. Föld feletti hajtását, a virág csészéjét és terméseit barnásfehér, merev serteszőrök borítják. Szórt állású, összetett levelei 3-5 tagúak, félcentiméteres pálhával. Virágai 3-8-as, rövid, laza fürtvirágzatban nyílnak a levelek hónaljában. A kék, fehér vagy lilás árnyalatú kicsi (6-7 milliméteres), pillangós virágból kissé görbült, sárgásbarna, lapos,

A lóbab vastag, húsos, négyélű száráról és párosan szárnyaltan összetett, pálhás leveléről könnyen fölismerhető

A szója éretlen, zsege zöld hüvelye és magja sós vízben megfőzve népszerű étel Kínában (Csengdu, Nyugat-Kína)

FRÁTER ERZSÉBET ÉS KÖSA GÉZA FELVÉTELEI

A szóját gyakran ültetik rizsföldek szegélyére, ahol bőven kap nedvességet (Yunnan, Kína)

A különféle tartósítási módokkal (préselés, szárítás, füstölés) feldolgozott tofu a kelet-ázsiai konyha és a vegetáriánus étkezés fontos alapanyaga (Csengdu piaca, Nyugat-Kína)

A szója sok ezer fajtájával a legfontosabb hüvelyes és lassan az egész világ egyik legfontosabb élelmiszer-ipari alapanyaga (Saigon piaca, Dél-Vietnam)

Föld feletti hajtását és hüvelytermését barnásfehér, merev serteszőrök borítják

szőrös hüvelytermés fejlődik. A hüvelyesben 2-4 fehér, krémsárga, barnás, vagy feketés, fehérjékben (40%), szénhidrátokban (20%) és olajokban (30%) gazdag mag lapul.

A tápanyagban gazdag szója nagyon fontos friss zöldségféle is. Más hüvelyesekhez hasonlóan főzve fogyasztják. Csíráztatják is és a szójasírából salátát vagy köretet készítenek. Éretlen, zsege zöld hüvelyei sós vízben megfőzve népszerű étel Kelet-Ázsiában.

A szóját ma már a meleg égövi országokban sokféle, főleg Kínában, Észak- és Dél-Amerikában ültetik, sok ezer változata ismert. A világ mezőgazdasági termőterületének 6%-án szóját vetnek. Elsősorban olajnövényként jelentős. A magokból sajtolt, semleges ízű szójaolaj, gyakran „növényi olaj” néven, a margarínok, főzőolajok, salátaöntetek fontos alapanyaga, de az ipari termelésben, szappan-, festék- és műanyaggyártásban is hasznosítják. Élelmiszer-adalékként szójaliszt vagy szója-

Szójatejből

A vízben áztatott, majd megőrölt szójababból „tejet” készítenek, amivel a tejérzékenyek diétájában a tehéntejet helyettesítik. A szójatej kicsapatásával – melyhez régebben tengervizet használtak – magas fehérje- és alacsony rosttartalmú tofut állítanak elő. A különféle tartósítási módokkal (préselés, szárítás, füstölés) feldolgozott tofu a kelet-ázsiai konyha és a vegetáriánus étkezés fontos alapanyaga. Semleges íze miatt rendkívül változatos módon használható a különböző ételek elkészítésekor. Indonéziában a szójatej erjesztésével a tofuhoz hasonló tempéh készül. A megfőzött szójababból, pörkölt gabona és gombakultúrák hozzáadásával, erjesztéssel, sózással és hosszan tartó érleléssel szójaszószt készítenek, ami az ázsiai konyhák elmaradhatatlan ízesítője.

olaj formájában a feldolgozott élelmiszerekben több mint felében jelen van. Igen sokféle élelmiszer előállításánál használják, például sütemények, pékáruk, mártások, levelek, édességek, csecsemőtápszerek, olcsóbb hústermékek, felvágottak, virslik készítésekor. A sajtolás után visszamaradt, préselt olajpogácsát állati takarmánnyá hasznosítják, ritkábban megszártva lisztet őrölnek belőle. Az Európába behozott termés zömét takarmányozási célra hasznosítják. A szalmájából is

takarmány, tüzelőanyag vagy ipari rostanyag lesz.

Jórészt nagyüzemi keretek között termesztik. A magvetés után 3 hónappal kifejlődő termést arató-cséplő gépekkel takarítják be a nagy szójateblákról. A szakértők szerint sajnos a világon termesztett szója döntő része genetikailag módosított, azaz másik élőlény ismert tulajdonságával rendelkező génjét laboratóriumi körülmények között „bevitték” a szójába, egyrészt,

hogyan fokozzák a szója gyomirtó szerrel szembeni ellenállását, illetve védetté tegyék a rovarkártevőkkel szemben.

E különleges babok ritkán kerülnek nálunk kereskedelmi forgalomba, de megpróbálkozhatunk a nevelésükkel. Magjukat, sok más egzotikus zöldség-szaporítóanyag mellett hazai termesztőktől is beszerezhetjük: www.facebook.com/valeyraex.

Fráter Erzsébet

Műanyag kerti szegélyek

Kínálunk jó minőségű, időtálló, UV-stabil, napfény- és fagyálló műanyag kerti termékeket – ágyásszegély, magasságszegély, kerti támfal, gyeprács, zöldtetőszegély, tőszegély, bambuszszegély – széles választékban.

Minden kerti szegélyezésre ajánlunk megoldást!

www.bauplast.hu

06-30-3006462

KONYHAKERT a díszkertben

A természettől rengeteg titkot ellehetünk, melyekkel konyhakertünkben kevés idő- és munkabefektetéssel megalapozhatjuk a vegyszermentes zöldség- és gyümölcsstermesztést.

Zöldségek termesztéséhez a kert azon részét válasszuk, ahol sok a napfény. Fűves területen két módszer közül választhatunk: az egyik munkaigényesebb, a másikhoz több hozzávaló szükségeltetik, így kissé költségesebb.

A munkaigényesebb esetben az ágyások területének kimérése után a gyökerekkel együtt termeljük ki a gyepkockákat. Ezután terítsük szét több rétegben nedves kartonpapírt, így megakadályozhatjuk a földben maradt fű előtörését. A kitermelt fű helyére töltünk jó minőségű komposztot. Az ágyásokat ezután folyamatosan mulcsozzuk fűnyesedékekkel, gyomnövényekkel.

Ha bármit tartósan a fűvön hagyunk, alatta kipusztul a fű. A másik megoldásnál erre alapozzuk a munkánkat. Nem bajlódunk a fű kitermelésével, letakarjuk, és annyi földet, szalmát, komposztot terítünk rá, ami

be azonnal vethetünk. Ezek idővel elkorhadnak, és összekapcsolódnak az alatta lévő talajjal.

Folyamatos mulcsozással bármilyen fűves, gyomos talajt már az első évben művelhetővé tehetünk. Közvetlenül a fű tetejére terítsünk több réteg benedvesített kartonpapírt. Legalább 10 centiméter vastagságban hordjunk rá szalmát, ezt kövesse újabb 10 centiméter rétegben jó minőségű komposzt, majd ismét 10 centiméter szalma, végül 10-15 centiméter komposzt vagy vegyszermentes kerti föld.

Az ágyás így kezdetben kiemelt ágyásnak hat, de ez csak átmeneti, hiszen lassan egybeforr az alatta lévő talajjal.

Amennyiben szeretnénk megtartani a kiemelt ágyás jellegét, vegyük körbe a területet mogyoró- vagy fűzfavesszőből font

kerítéssel, és minden növénykultúra után pótoljuk a zöldségek betakarításával megfogyatkozott komposztot.

Ha a már meglévő konyhakertünket szeretnénk a természet mintájára alakítani, akkor a tavasz vagy az őszi alkalmas az újratervezésre.

Az átalakításkor utoljára még meg kell forgatnunk a korábban hagyományosan művelt kerti talajt: nagyobb kertekben szántással és rotálással, kisebb kertekben pedig ásással. A hagyományosan művelt, fedetlen, rögzös talajba ugyanis nehéz vetni, a komposztálás jótékony hatásai pedig csak egy időnyen át tartó folyamatos mulcsozás után érvényesülnek.

Először tervezzük meg, hogy milyen széles ágyásokat szeretnénk. Kisebb kertekben 45, nagyobb kertekben akár 60 vagy 90 centiméter szélesek is lehetnek. Ennél

szélesebb nem javasolt, mert gyomlálásakor nem érnék át két oldalról.

Az utak lehetnek ugyanekkorak, annak függvényében, hogy mennyi helyünk van, mennyire szeretnénk kényelmesen közlekedni. Ha ugyanazon területet pihenőkertként is akarjuk használni, mindenképp hagyjuk szélesre az utakat, hogy kényelmesen sétálhassunk, elhelyezhessünk egy-egy padot, nyugágyat. Kis kertekben kő- vagy falapokkal is kialakíthatók az utak. Ebben az esetben az ágyások takaróanyagát nem az utakat borító gyepről nyírásból, hanem más forrásból szerezzük be (pl. vásárolt lucernaszéna).

Friss vagy száraz növényi maradványok, fűnyesedék, falevelek szinte minden kertben föllelhetők, amiket közvetlenül felhasználhatunk a mulcsozáshoz.

A friss fűnyesedéket vagy az ágyásokban megjelent vad-, gyógy- és gyomnövényeket csupán néhány centiméter vastag rétegben terítsük szét a talajon, úgy gyorsan megszáradnak, nem füllednek be, és a talaj továbbra is levegőzhet.

A lucernaszénát, a szalmát és egyéb, megszáradt növénymaradványt vastagabban is teríthetjük, a nagyobb tömeg viszont lassabban korhad el. Hosszabb távon gyommentesen tartja a talajt ugyan, és nem kell vele foglalkoznunk, viszont a lebomló tápanyag lényegesen később alakul ki.

Ha egyszerre nagy területet, gyorsan szeretnénk betakarni, akkor vásároljunk lucernaszénát vagy szalmát. Ne sajnáljuk rá a pénzt, hiszen háromféle dolgot vásárolunk egyszerre: időt és energiát magunknak, tápanyagot a növényeknek, és a talajt is óvjuk a kiszáradástól, tehát az öntözés költségein is spórolunk.

A takaróanyag szétterítésétől a lebomlásig átlagosan hat hétre van szükség. Fontos, hogy már vetéskor is megfelelő legyen a talaj tápanyagszintje, hogy jól induljanak a növények. Ha mégis sárgulnának, öntözzük meg őket csalántrágyával és továbbra is folyamatosan mulcsozzunk.

A talajélet serkentésében a gilisztáké a legnagyobb szerep, tegyük meg min-

Fűszer-, haszon- és védőnövények mulcsozott ágyásban

- Szükségtelen forgatni, ásni, szántani a talajt! Miért is tennénk, olyan fáradtságos, pihenjünk inkább helyette
- A veteményesben a talaj legyen mindig takarva és/vagy bevetve! Mindkettő megkönnyíti a munkát
- A növényeket ültessük mindig vegyesen. Egymást óvják és segítik
- Ültessünk gyógy- és fűszernövényeket, virágokat, megvédik az élelemnek szánt hasznos növényeket a kórokozótól és kártevőtől
- Teremtsük meg az életfeltételeket a természetes segítőfársaknak. A sünök, békák, gyíkok énekes madarak megtelepedésével természetes módon ritkulnak a kártevők

radságos munkájától, a humusz pedig ott készül, ahol szükség van rá.

A természetes növénytakaró, ami a területen megjelenik, mindig jellemző az adott talajra. Mindenhol olyan növények maradnak életben, amelyeknek ott megfelel a talaj tápanyagtartalma, így ha visszakerülnek oda, akkor olyan tápanyagokat juttatnak vissza, amire ott a talajnak éppen szüksége van.

Ne törekedjünk tehát arra, hogy a természetes növényzetet fáradtságos munkával messzire szállítsuk. Az utakon és ágyásokban megjelenő növényeket használjuk fel takaróanyagként azon a helyen, ahol megjelentek.

Érdemes az utakra fűvet vetni, hisz ez bármilyen évszakban és időjárási körülmények között járható felületet és nyírható alapanyagot ad a mulcsozáshoz. Nem fontos a tökéletesség, nem az egyöntetű gyönyörű fű a lényeg, hanem a változatos összetételű vágható zöldfelület.

Krumpach Erzsébet

Fűves úton megközelíthető ágyásban lila- és zöldlevelű bazsalikom növekszik

Újonnan kialakított ágyás fahamuval és fűnyesedékekkel terítve

Articsóka

Hogyan termelhetünk időt, egészséget és nyugalmat?

Krumpach Erzsébet

A bőség kertje

Könnyen megvalósítható konyhakert lépésről lépésre, ásás, kapálás nélkül!

Lapozzon bele a könyvbe a www.bosegkertje.hu honlapon

MADÁRÉNEK- menetrend

Sárgarigó hím

Alig csordulnak meg az ereszek, és süt ki a bágyadt január végi nap, füttyülni kezd a csuszka, flótáznak a fekete rigók és fölhangzik a széncinegék kedves, tavaszt köszöntő „nyitni-kék”-je.

A téli etetőről jól ismert sárga mellényes madár a gyümölcsfára akasztott mesterseges fészekoduban is megtelepíthető. A hímek énekére ébredhetünk, és később a pár a gyümölcsfákon gyűjtött hernyókkal eteti 10-12, örökké éhes fiókáját.

A néphit szerint február 19-én, Zsuzsanna napján kezdenek énekelni a mezei pacsírták. A Kiskunság legelőit járva mindig örülök, amikor az első, szárnyait rezegtetve magasba emelkedő madarat meglátom. Trillázva kering választott területe fölött, majd, amikor úgy érzi, eleget énekelt, ereszkedni kezd, elhallgat, és szárnyait összehúzza érkezik a fű közé.

költőhelyeikre. Később aztán, különösen holdvilág idején éjszaka is csattognak.

Április második felében a tavak nádszegélyeiben pezseg az élet. Az új nád még alacsony, a nádírigó inkább egy tavalyi száron kapaszkodva karicsol. Messzire száll a nádi tücsökmadár monoton pirregése, és a nádvidék legszebb madara, a kékbegy is énekel. A kiemelkedő ponton ülő hím tükrizkék melle közepén szinte világít a fehér folt, a csillag. A nádasok környékén nem csak énekes madarak élnek; már fiókáit vezeti a gágogó nyárilúd-pár, trillázik a kis vöcsök, bummog a bölömbika, kerregő böjtiréce-gácsérok kergetik a csak tessék-lássék menekülő tojót. Mindezt aláfesti a kecskebékák harsogó kórusa.

Május elején érkeznek haza Afrika felől a sereghajtók, a színpompás gyurgyalagok, a töviszúró gébics, az énekes nádiposzta

A madárvonulás, és az azzal együtt fölcsendülő madárdal hasonlít a vasúti menetrendre: a fajok nagyjából mindig azonos időben érkeznek és kezdenek énekelni.

Kékbegy hím

Éneklő fülemüle

Barátká hím

BÉCSY LÁSZLÓ FELVÉTELEI

A márciusi erdőszélen sárgán virít a som, az avarban tarka szőnyeget terít lábaink elé az odvas keltike. Különösen hajnalban és az alkonyi órákban hallgatjuk a Dél-Európa felől hazatért énekes rigók ismételt strófáit, de az erdei pintyek is csattognak. Borvörös mellű, szárnyukon nagy, fehér tükröt viselő hímjei a parkokban is sokfelé énekelnek. Csak a hangos kórus rövid szüneteiben figyelhetünk föl a kis csilcsapfűzikék kedves „csip-csup”-jára. Április első felében már mindenütt énekelnek a fekete sapkás barátkák, és az Afrika felől hazatért fülemülék is csattognak. Ha ezekben a napokban, Budapesten, a Népligetben megfújom a hívogatójukat utánzó fülemülesípót, akkor legalább néhány dalam erejéig még azok a hímek is megszólalnak, amik még csak az éjszaka érkeztek

és az egyik legszebb madarunk, a sárgarigó. Csak magyar nevében rigó, valójában önálló madárca család egyetlen európai képviselője. Későn érkezik, mert ilyenkor fejeződik be a lombosodás, és megjelennek a koronában a fő táplálékát képező hernyók. A párok művészi fészke egyedülálló a hazai madárvilágban: villás ágat keresnek, és arra alulról fonják a fészket, ami aztán kis kosárkaként csüng a magasban. Abban nevelik négy fiókájukat. Erdőkben, parkokban májustól sűrűn hallani az aranytollú hímek jól ismert „huncut a bíró”-val visszaadott gyönyörű flótáját.

A tavaszi napsugár kirándulásra csábít az erdőbe, parkokba. A látogatókat mindegyik a madarak hangos kórusa fogadja.

Schmidt Egon

A bundásbogár

Amikor mi már levetettük a télkabátjainkat és a bundáinkat, akkor bújik elő telelőhelyéről, a talajból a szőrös rózsabogár, vagy szőrös szipoly, legelterjedtebb nevén a bundásbogár. Előjövetele a gyermekláncfű virágzásával esik egybe.

Kinézete nem feltűnő, zömök, kb. egy centiméter hosszú, fekete bogár, szárnyfedőt fehér pontok tarkázzák. Az teszi érdekessé, hogy egész testét dús, puha, szürkésfehér szőrzet fedi, azaz bundát visel, s ezt a nevében pontosan megfogalmazták.

Különleges az ízlése: leggyakrabban a fészkesvirágúakhoz és a rózsafélékhez tartozó növények virágainak termőjét, bibéjét, ritkábban a szirmait rágja meg. Bármilyen virágból lakmározik, abból már biztosan nem lesz termés. A gyermekláncfű virágainak megrágásával nem sok embert bosszant, de ha az almafa virágából falatozik, az bizony érzékenyen érint bennünket. Ugyanígy a körte-, az őszibarack-, a szilva-, a cseresznye- és a meggyfákon, vagy az eperben okozott kártétel is

súlyos következményekkel jár. A gabonafélék közül rozson, a dísznövények közül pedig tulipánon, nárciszon és orgonán is megfigyelték a kártételét.

Évenként egy nemzedéke fejlődik. A kifejlett bogár telel a talajban, tavasszal, általában márciustól repül ki onnan. Ha elegendő táplálékot talál, akkor gyorsan lezajlik a rajzás, ha nem, akkor akár júniusig is elhúzódhat. Csak napos időben repül, ha esik az eső, vagy felhős az ég, akkor alig mutatkozik. Az egyszerre virágzó növények közül az alacsonyabbakat részesíti előnyben: ahol egyszerre talál virágzó gyermekláncfüvet és almát, akkor az előbbi választja.

A nőstény bogár a talajba, 2-5 centiméter mélyre rakja a tojásait. A tojásból kikelő lárvák szürkésfehér, kb. 2,5 centiméter méretű pajorok, mindenevők, korhadékkal és gyökerekkel is táplálkoznak, ezzel azonban nem okoznak nagy kárt. A lárvállapot 2-3 hónapig tart, majd bebábozódnak, és még a tél beállta előtt a védett bábkamrában bogárrá alakulnak.

A bundásbogarat vonzzák a sárga, a fehér és a kék színek, illetve a virágillat. Színes, virágillatú, folyadékkal teli csapdákcal a földön, vagy a fákra akasztva összegyűjthetjük a nemkívánatos látogatókat.

Molnár Mária

Bodor János felvétele

EGYSZEREGY SZÜLŐKNEK

Akár a saját kertben, a közösségi kertben, vagy a teraszon próbálunk a gyermekünkkel kertészkedni, vegyük figyelembe a következőket:

1 A locsolás, a vízzel pancsolás és a sárban dagasztás csupa móka, kacagás

2 A gyerek „kimosható”: nem baj, ha tetőtől talpig sáros lesz, de ajánlott némi védőfelszerelés: kötény, használt póló, gumicsizma

3 Gyermekeknek való kisebb gereblyével vagy öntözőkannával könnyebben megy a munka

4 Termesszük a gyermek kedvenc zöldségét, vagy hagyjuk, hogy a boltban válasszon a színes tasakos virágmagok közül

5 Nagymagú növények előnyben: könnyen megfoghatják és begyömöszölhetik a földbe (pl. cukkini, napraforgó)

6 Könnyen elérhető, napos helyen alakítsunk ki kis területet, vagy saját balkonládát a teraszon, ahol földcímkeztetik, öntözgethetik, figyelhetik saját növényeiket

7 A türelem nem a gyerekek erőssége, ezért biztassuk őket, hogy amíg nő a retek vagy érik a szamóca, rajzolják le, hogy milyen lesz, ha megnő

8 Ne használjunk növényvédőt szert és műtrágyát

9 Ültessünk jó illatú növényeket, hogy legyen mit szimatolniuk

10 Válasszunk rövid tenyészidejű, gyorsan termőre forduló növényeket, mint amilyen a retek vagy a szamóca (cserepes szamócapalánta)

A Szamóca Kiskertész Tanoda játékos kertészkedéssel szeretné megváltoztatni a gyerekek életszemléletét a zöldebb, környezettudatosabb életforma kialakítása érdekében, amelyben értéket jelent a saját kertben, saját munkával termelt vegyszermentes zöldség és az alkotás öröme. Az ELTE Fűvészkertért Alapítvánnyal együttműködve 3-10 éves korú gyerekeknek szombati klubfoglalkozásokat, illetve óvodai, iskolai műhelyfoglalkozásokat tartanak a budapesti Fűvészkertben. Várják kérdéseiket és szeretettel várnak foglalkozásaikra.

www.gyerekkertesz.hu,

<https://www.facebook.com/Szamocatanoda>, szamocatanoda@gmail.com

Paradicsom tojástartóban

A gyermekkorban szerzett tapasztalatokra egész életünkben emlékezünk. A kertészkedés örömteli és hasznos tevékenység: visszaterel a természethez, felcsillantja az önállóság lehetőségét, megmutatja a teremtés csodáját, hogy hogyan nevelhetünk a kicsi magból „égig érő” növényt.

Ha saját nevelésű paradicsompalántát szeretnénk ültetni a veteményeskertbe, itt az ideje elvetni a magokat. Palántaneveléshez 10 darabos tojástartót használjunk. Töltsétek meg palántafölddel és minden lyukba tegyetek egy-két magocskát. Takarjátok a magokat vékony réteg földdel, és locsoljátok meg. A kannátokra tegyék rá az öntözőrózsát, hogy ne mossa ki a víz a magokat. A tojástartót tegyék tálcára, világos, meleg helyre, a

legnaposabb ablakpárkányra. A kikelt növénykének sok fényre, vízre és melege van szükségük. Locsolás előtt a kezetekkel tapintsátok meg a földet, hogy éreztétek, vajon száraz-e, vagy még elég nedves: a tojástartó hamar szétázik, és a palánták sem szeretik a túl sok vizet. Ha szép nagy, erős palántákat szeretnétek, akkor kelés után két héttel ültessétek át őket papírcserépbe.

Ehhez nem kell kivenni a tojástartóból a növénykéket, vágjátok szét a tojástartót (kézzel is könnyen eltérhető, mert az öntözéstől átázott), és azzal együtt ültessétek a palántákat a papírcserépbe.

Öntözzétek, nevelgessétek őket a fagyok elmúltáig – ez nálunk május közepétől várható –, aztán költözhetnek a kertbe. Jó kertészkedést!

Szakács-Nagy Zsuzsa

A keleti iszalag éretlen és érett, tollas termései egyaránt nagyon mutatósak

A keleti iszalag porzószájai vöröslők. Száraz termőhelyen, a Kopet-Dag hegységben a levelek kékes árnyalata erősebb (Északkelet-Irán)

A kései iszalag virágaiban a szíromszerű csészelevelek egy síkba kiterülnek vagy kissé hátrafelé hajlanak

EDZETT KLEMÁTISZOK

Magyarország túlnyomó részét kontinentális éghajlat, szélsőséges hőmérsékleti értékek, gyakran hóhiányos, hideg telek, aszályos nyarak jellemzik. A kertészkedés szempontjából a másik meghatározó tényező a talajok kémhatása. Az ország nagy részén magas pH-értékűek, meszesek a talajok. Ezek a környezeti tényezők szigorúan megszabják, hogy milyen növényeket ültethetünk a kertjeinkbe. Sok olyan vágyott pompás dísznövény, amely a kontinens más részén fontos szerepet tölt be, nálunk a legtöbb helyen egyáltalán nem, vagy csak nagy erőfeszítéssel tartható. Jó példa erre a sok szép havasszépe- (*Rhododendron*) faj és -fajta, vagy a csodálatos iszalag (*Clematis*) hibrid kerti fajták.

A keleti iszalag természetes élőhelye a Kopet-Dag hegységben (Északkelet-Irán)

A kelet-ázsiai és észak-amerikai szülőfajokból létrehozott káprázatos klemátiszfajták százait sokszor szakosodott kertészetek, faiskolák kínálják Nyugat-Európában. Jó néhányat ma már idehaza is megvásárolhatunk. Sokan nem értik, miért olyan rövid életűek ezek a pompás virágú iszalagok, miért sárgulnak a leveleik, és miért nem nyílnak olyan dúsán, mint a katalógusok fényképein. A válasz egyszerű: a modern fajták nagy része savanyú talajt igényel, nem tűri a nyári légszárazságot, némelyikük még kissé fagyérzékeny is. Nem véletlen, hogy néhány évtizeddel ezelőtt szinte egyetlen iszalagfajtaival, a négy lepellevelű, sötét bíborlila *Clematis 'Jackmanii'*-val találkozhattunk az ország egész területén. A 1858-ban hármaskeresztezéssel létrehozott fajta igen tág tűrőképességű és talajokban sem válogat.

Az iszalag (*Clematis*) nemzetségbeli mintegy 230 faj a boglárkafélék családjába tartozik. Lehetnek örökzöldek és lombhullatók, lágyszárúak, cserjék és liánok. Az északi félteke mérsékelt területein, Afrika magasabb hegyein, Ausztráliában és Új-Zélandon terjedtek el. A fajokat és a több száz díszkertészeti fajtát a szülőfajok, a természetesi igények, a virágtípusok, életforma alapján 10 csoportba sorolják.

A **keleti iszalag** (*Clematis orientalis*) közepesen erőteljes, 3-4 méter magasra növő, lombhullató kúszócserje. Csupasz vagy enyhén molyhos szőrű hajtásai általában 6-10 bordásak. Összetett leveleiben a levélkéik egyszerűek vagy háromkaréjúak, mindkét oldalukon kopaszok, kékeszöldek. Virágai levélhónalji fürtökben 3-15-ösével, a tavasszal fakadó új hajtásokon fejlődnek. A virágok 2-3 centiméter átmérőjűek, viszonylag hosszú (2-7 centiméter) kocsányon ülnek, bókólnak. A vas-kohégyezett, teljes nyílásban erősen

viasszagú csúcsú szíromszerű csészelevelek száma mindig négy, színük sárga, sárgászöld, külső oldaluk lilásbarna vagy pöttyögetett. A látványos porzószálok sötét vörösesbarnák.

Júniustól augusztus közepéig végigviragozza a nyarat. Magjai szeptember végéig díszítik. Az aszmagtermésein maradó hosszú, tekeredő bibeszálak sűrűn tollasak. Eredeti élőhelye Északnyugat-Kínától a Kaukázusig, és Kasmírtól Törökországig terjed. Nagy kiterjedésű területe miatt nagyon változatos megjelenésű. Sokféle termőhelyen, száraz, köves lejtőkön, patakpartokon, bozótokban él 400-3800 méter tengerszint feletti magasságban. Könnyen nevelhető, edzett növény. Bármilyen jó vízáteresztő talajon jól érzi magát, a pangó vizet egyáltalán nem tűri. Tűző napra vagy esetleg félnyárnyékba ültessük. Alkalmas kerti rácsok, kerítések, pergolák befuttatására, de kisebb fák, fenyők vagy nagyobb laza bokrokon kapaszkodva is nagyon mutatós.

A **kései iszalag** (*Clematis terniflora*) erőteljes, akár 10 méter magasságig felkapaszkodó, lombhullató, védettebb fekvésben télizöld kúszócserje. Hajtásai sekélyen bordázottak, molyhosak. Levelei összetettek, 5, ritkábban 7, ép szélű levélkéből állnak. Sokvirágú virágzatai végállóak vagy levélhónaljiak, az új hajtásokon fejlődnek. A 1,5-3 centiméter átmérőjű, édes illatú virágok 4 szíromszerű csészelevélből állnak. A lepellevelek fehérek, kiterültek, külső oldaluk molyhos. A porzószálok zöldesek, a portokok sárgák. Nyár végétől ősz közepéig nyílnak. Az aszmagtermések narancssárgák, hosszú tollas bibeszálmaradvánnyal.

Eredeti élőhelye Kelet- és Észak-Kína, Japán, Korea és Orosz-Távolkelet. A természetben erdőszéleken, bozótokban, füves lejtőkön, tengerparti sziklákon él, ala-

A kései iszalag ősszel nagy tömegben nyitja édes illatú virágait

csenyebb fekvésű területeken, legfőleg 800 méter tengerszint fölötti magasságig. Minden lazább, jó vízáteresztő kerti talajon szépen fejlődik, bár jobban szereti a szárazabb helyeket. Ahol jól érzi magát, ott tömegesen nyílik, de ehhez tűző napra van szüksége. Virágzása idején olyan mintha friss hó lepné be az ágakat. Délre néző falakra, kerítésekre, nagyobb fákra, cserjékre futtatva igen mutatós. Különleges és kívánatos tulajdonsága, nagy értékkel teljesen szokatlan nyílási ideje, erős, édes illata.

A **tangut iszalag** (*Clematis tangutica*) erőteljes, akár 5-6 méter magasságig növény, lombhullató kúszócserje, de száraz, kavicsos termőhelyeken gyakran kusza alacsony cserje. Hajtásai sekélyen bordásak, levelei egyszeresen vagy kétszeresen összetettek. A levélkéik gyakran háromkaréjúak, szélük fogazott. Harang vagy lampion alakú bókoló virágai csúcsállóak vagy levélhónaljiak, hosszú, szőrös kocsányon egyesével fejlődnek. A szziomszerű csészelevelek kihégyezettek, aranysárgák, sokszor lilás árnyalattal. Júniusban nyílik, de a nyár

folyamán másodvirágzik, gyakran még szeptember végén is látunk rajta virágokat. Aszmagterméseinek csúcsán 4 centiméteres tollas bibeszálmaradvány van. Eredeti élőhelye Északnyugat-Kína, Tibet (a hajdani tangut nép itt lévő birodalmáról kapta nevét), Ujgur föld, Kazahsztán, ahol erdőkben, bozótos vagy füves lejtőkön, vízpartokon él 300-4900 méter magasságban.

Igénytelen növény, talajokban egyáltalán nem válogat. Kiválóan alkalmas nagy fal felületek, pergolák, kerti rácsok, kerítések, fák, fenyők, bokrok, rézsűk befuttatására. Ahol elég hely van hozzá, ott talajtakaróként is nevelhető. Aranysárga virágai káprázatosak, zöld háttér előtt ragyogó kontrasztot adnak.

A sok-sok hibrid fajtával összevetve a bemutatott klemátiszok talajokban nem válogatnak, meszes talajokon is díszlenek, szárazságtűrők, a hibrid fajtákkal ellentétben nem igénylik a gyökérzetük nyirkosan és nedvesen tartását. Könnyen kezelhetők, különösebb metszést nem igényelnek. Ha szükséges a megújításuk, kora

A tangut iszalag jellegzetes alakú, aranysárga virágai a hosszú nyílási idő miatt a fejlődő termésekkel együtt is láthatók

A tangut iszalag hosszú termésfüggelékkel érett állapotban borzasak, tollasak

FRÁTER ERZSÉBET FELVÉTELEI

tavasszal merészebben is visszavághatók, hiszen az új hajtásaikon virágoznak. Teljesen télálló, gyakorlatilag kártevő- és kórokozómentesek. Valamennyi vad faj, tehát a nagyvirágú hibrid fajtákkal ellentétben magvetésről is azonos utódokat kapunk. Érés utáni magvetéssel könnyen, egyszerűen és sikeresen szaporíthatók. Nem igényelnek bonyolultabb szaporítási módszereket. A keleti, tangut és barna iszalag szokatlan és különleges színével, a kései iszalag egyedi virágzási idejével és kellemes illatával tűnik ki. A barna iszalag kivételével nagy tömegben hozzák virágaikat. Nem elhanyagolandó értékük, hogy bolyhos, tollas, gömbölyded fejcskébe rendeződő aszmagterméseikkel, a virágzást követően sokáig díszítenek. A tangut iszalag a közelmúltban felbukkant a hazai falkolákban és árudákban, a másik három bemutatott faj (sőt fajtáik és változataik is) könnyen beszerezhető nyugat-európai kertészetekből. Mindegyikőjüket nagyon kedvelem, és jó szívvel ajánlom.

Kósa Géza

A barna iszalag

A barna iszalag (*Clematis fusca*) lágyszárú vagy fásodó, 3 méter magasra kapaszkodó, szabad állásban 0,4-1 méter magas, felálló hajtású lombhullató növény. A hajtások 4-8 bordájúak. Összetett levelei általában 7 levélkéből állnak, amik épek vagy háromkaréjúak. Urna vagy lampion alakú, bókoló virágai végállóak, vagy levélhónaljiak, egyesével vagy párosával nyílnak. A 4 húsos, szziomszerű csészelevél külső oldalán barna gyapjas szőrökkel sűrűn borított, belső oldala fehéreszöld, a porzók krémsárgák. A szziomszerű csészelevelek feltűnően bordázottak, csúcsuk visszahajló. Június-júliusban nyílik. Az aszmagtermések molyhosak, 3-4 centiméter hosszú tollas, barna bibeszálmaradvánnyal.

Eredeti élőhelye Északkelet-Kína, Mandzsúria, Korea, Japán, Orosz-Távolkelet, ahol erdőkben, erdőszéleken, bokros lejtőkön, bozótosokban, füves réteken él 500-1000 méteres magasságban. Rendkívül tág tűrőképességű, bármilyen jó vízháztartású kerti talajon jól fejlődik. A nagyon száraz helyet nem szereti, az enyhe árnyékot jól tűri. Mérsékelt növekedésű, ideális konténernövény. Alacsonyabb támasztékok mellett vagy más növények közé bújtatva nagyon jól mutat. A világosabb háttér jobban kiemeli szokatlan virágszínét.

A barna iszalag szokatlan alakú virágait barna szőrzet borítja

BiOPON

SPECIÁLIS MŰTRÁGYÁK SZOBA-, BALKON- ÉS KERTI NÖVÉNYEKNEK

TÁPRUDAK

TÁPOLDATOK

GRANULÁLT MŰTRÁGYÁK

Magyarországi forgalmazó:
SUNI Service Universal Kft.
www.suni-kft.hu

Sun

www.biopon.eu

Ibolyára hangolva

Legtöbbször az egészen kicsi dolgok teszik nagyszerűvé a világot: így az apró ibolyavirágok a mindennapok konyháját a gasztronómiai élmények csúcsára emelhetik. Ibolyás receptjeinkkel egészen egyszerű alapanyagokból elegáns és bájosan kedves finomságok elkészítéséhez szeretnénk kedvet teremteni.

A szerény kis ibolya, ami a hóvirág után másodikként bizonygatja, hogy itt a tavasz, Néző császár egyik kedvenc desszertjének ízesítőjeként vonult be a történelembe. Erzsébet királyné, vagy közismertebb nevén Sissi kedvence az ibolyafagylalt és a kandírozott ibolya volt.

Már az ókorban is használták az ibolyaeszcenziát szerelmi bájítalok készítésére. A kolostorok kertjeiben virágzó ibolyák virágaiból a szerzetesek gyógyitalokat főztek. Az ibolya gasztronómiai megbecsülése az utóbbi időben azonban a feledés homályába veszett.

A szelíd virágok több érzékszervünkre is hatással vannak: a legfinomabb ízek egyikét nyújtják, színük a királyi lilához közelít, a luxus és a kifinomult ízlés színe. Rövid ideig élvezhetjük e kicsiny virágok üzenetét, ami arra sarkall, hogy az utolsó szirmáig kiélvezzük a tavasz illékony ajándékát.

Halmos Monika

www.rozsakunyh.hu

Ibolyás-csokis pite

Az ibolya és a csokoládé házassága rendkívül kellemes kettős: fehér- és étcsokoládéval is készülhet, attól függően, hogy az edesebb, bódító, vagy selymesen simogató, lágy ízeket szeretnénk inkább kóstolni ibolyára hangolva.

Hozzávalók a linzertésztahoz: 15 dkg liszt, 10 dkg vaj, 5 dkg porcukor, 1 tojássárgája, 1/2 csomag vaníliás cukor, kevés reszelt citromhéj. A csokikrémhez 15 dkg csokoládé (étcsokoládé vagy jó minőségű fehér csokoládé), 2 egész tojás, 1 tojássárgája, 1 dl tejszín, 4 dkg vaj, 1 nagy csokor ibolya, 1 evőkanál ibolyaszirup

A linzertészta hozzávalóit gyors mozdulatokkal összegyűrjük, majd fóliába csomagolva legalább egy órára a hűtőbe tesszük. Pihentetés után lisztezett deszkán 3-4 milliméter vastagra nyújtjuk, és kibélelünk vele 4 darab, egyenként kb. 10 centiméter átmérőjű kerek piteformát. Villával megszurkáljuk, és 180 fokon megsütjük. Az egész tojásokat és a tojássárgákat villával felferjük, majd a forrásig melegített tejszínt is hozzáadjuk. Egy pillanatra visszatesszük a tűzre,

majd másik tálba öntjük, nehogy a tojások lesüljenek. A meleg keverékhez hozzáadjuk az apróra tördelt csokoládét, és addig keverjük, amíg teljesen elolvad. Ekkor beleszorgatjuk az ibolyaszirupot, beledobjuk a vajat és az ibolyák virágfejeit, és a jól kidolgozott krémet egyenletesen elosztjuk a tésztaformákba. A kis pitéket visszatesszük a sütőbe és 120 fokon 8-10 perc alatt készre sütjük. Porcukorral meghintve, kandírozott ibolyákkal díszítve kínáljuk.

Zöldcsütörtöki leves

Az ibolyavirág a németföldön kedvelt zöldcsütörtöki leves klasszikus összetevője. A többi zöld hozzávaló – a zsenge cickafark, az útifű, a százszorszép, a mezei sóska, a csalán, a kerekrepekény, a tyúkhúr – is mind a tavaszi kertből kerül a konyhára. Üdeségükkel, friss zöld ízükkel kényeztetnek – és nem utolsósorban vitamintartalmukkal gazdagítanak.

Hozzávalók: 2 evőkanál olívaolaj, 3 szál újhagyma, 40 dkg burgonya, 3 marék friss zöld a kertből: zsenge cickafark, útifű, százszorszép, mezei sóska, csalán, kerekrepekény, tyúkhúr, pitypanglevelek, 1 csokor ibolyavirág, só, tarkabors, esetleg 1 dl tejfől, a tálaláshoz pirított zsemlekocka

Az apróra vágott újhagymát olívaolajon megpároljuk, hozzáadjuk a felkockázott burgonyát. Felöntjük 8 deciliter vízzel, megsózzuk és fedő alatt addig főzzük, amíg a burgonya megpuhul. A zöld leveleket összevágjuk, és a főző levesbe szórjuk. Kb. 3 percig forraljuk, majd a tűzről levéve pürésítjük. Kevés tarkaborsal és esetleg tejjel ízesítjük, majd ibolyavirágokkal gazdagon megszórjuk. Pirított zsemlekockát kínálhatunk mellé.

Kecskesajt ibolyás vinegrettel

Különös ízek ölelkeznek ebben a pompás és szívdertő előételben. Ha csöppnyi chilis olaj is kerül bele, még tökéletesebb lesz az összhang.

Hozzávalók: 30 dkg kecsketúró, 10 dkg vaj, só, 2 szál zöldhagyma, 2 retek, 1 csokor petrezselyem, fél citrom leve, só, 1 kiskanál cukor, 2 evőkanál dióolaj, 1 nagy csokor friss ibolyavirág, 2 evőkanál szárított ibolyavirág

A túrót és a vajat kevés sóval összedolgozzuk, és a masszából vizes kézzel diónyi gömböket formálunk – még kedvesebb lesz, ha a csokibonbon készítésére szolgáló szívecskeformákba nyomkodjuk és behűtjük. Apróra vágott retekéből, zöldhagymából, és friss tavaszi füvekből tarka egyveleget készítünk. Pici sóval, cukorral, citromlével, olajjal és ibolyavirágokkal dúsítjuk. A megdermedt sajtgolyókat egyenként a szárított ibolyavirágba forgatjuk, tálra rakjuk, és megöntözzük az ibolyás vinegrettel. Friss péksüteményt kínálunk mellé.

FOTÓ: VASS ANDRÁS

Ha április, akkor hagymás virágok

A természet tavaszi megújulását a virágkötészeti alkotásokban is megjelenítjük. *Albert Marianna* mestervirágkötő tiszta vonalú, egyszerű megoldású munkáiban a természetes anyagokból készült kellékek, az eredeti hagymás növények és a virágok uralkodnak. A halásztelki iskolában tartott szakmai bemutatóján modern, ám mégis kedves virág-összeállításait csodálhattuk meg.

1

2

1 Marianna nagy odaadással magyarázta a diákoknak és a helybéli kíváncsi nézőknek a tavaszi virágdíszek elkészítésének módját

2 Az ágdarabokból összeszögelt „tartóedényben” üveg kémcsöveket helyezünk el. Azokba tegyük a vágott virágokat (liliom, zöld boglárka és jácint). Az ágak közé szúrt rügyes hajtások megszáradva is jól mutatnak, ám ha számukra is van elég vízzel telt kémcső, akkor gyönyörűen kihajtanak. A kémcsövek tetejét zuzmóval fedjük

3 Fatörzsszeletek, rozsdás tölcser és kerti fémdísz az ötletes alkotás alapja. A virágok és a borostyáninda szárvége vizes tűzőhabba kerül, így hosszabb ideig üde az összeállítás. A tetejét zuzmóval, zuzmós ágdarabokkal, üres csigaházzal és filcből készült gombákkal díszíthetjük. A látványos térelemet a bejárathoz vagy az előszobába is tehetjük

4 A következő tartós virágdísz már a húsvét jegyében készült. Különleges rácsos gyertyatartó tetejére teszünk díszítést. Természetesen a gyertyát nem szabad meggyújtani, csupán díszként szolgál. A száraz indából, nyírfakéreg-lapocskákból és borostyánindából készült koszorúk tetejére ragasszunk fűrjtojást és dróttal rögzítsünk néhány kimosott gyökerű fürtös gyöngyikét

5 A vázába tett vizes tűzőhabot fenyőfakéreggel borítjuk. A gerberával és boglárkával fedett vizes tűzőhab tetejére helyezünk néhány fürtös gyöngyikét. Az egyszerű megoldások mindig látványosak

6 A fából készült dísházakkal, zuzmós ágakkal, fehérre festett fenyőkéreggel, mohával és kőccal természetes hatású „életképet” készíthetünk. A tavaszi virágok (tulipán, frézia) vizes tűzőhabba szúrva sokáig szépek

3

4

5

6

Tavaszi a tálban

Klein Andrea virágkötőmester egyszerű, ötletes megoldásairól híres. Tavalyi szakmai továbbképző tanfolyamán bemutatta, hogyan készíthetünk üvegtálba tartós tavaszi virágkoszorút tűzőhab nélkül.

Az üvegtálba először hajlékony vesszőkből (nyírfa, szomorúfűz stb.) készítsünk laza szerkezetű koszorút, majd vékony dróttal rögzítsük azonos méretűre vágott ágdarabokhoz, s így helyezzük el a tálban. Az ágdarabok nemcsak a koszorút rögzítik, de ki is emelik a tálból. Ezután nem kell mást tennünk, mint a virágokat (frézia, tulipán, mimóza, boglárka stb.) és a vágott zöldet közétűznünk. A virágok szárai érjenek le a tál aljára, hogy onnan vizet vehessenek föl. Különböző természetes díszítőanyagokat (szizál, zuzmó, moha, forgács, gally) is közéjük tehetünk, s a tavaszi, hűsvéti jelleget hangsúlyozva tollakat ragaszthatunk az ágakra. A munka elkészültével öntsük föl virágtartósító szeres vízzel, így tartós virágdíszet kapunk.

Az alkotásokat *Klein Andrea* és a nagybani virágpiacon rendezett tanfolyam virágkötő résztvevői készítették.

Kevésből látványosat

A virágkötészet a találmányos emberek szakmája, hiszen naponként újabb és ötletesebb alkotásokkal lepik meg a közönségüket. A magyar virágkötők nemcsak itthon, de külföldön is gyakran tartanak bemutatókat, szakmai továbbképzéseket. Nagy Péter mestervirágkötő Csehországban, a Canea nagykereskedés színpadán kápráztatta el a közönséget. Élő és selyemvirágból, kiegészítőkből készített tavaszi, húsvéti virágdíszeket.

1 A fiatal mester kreativitásával vált népszerűvé

2 A selyemvirággal díszített tavaszi koszorú nyírfavesszőből, múbarkából és rafiából készült. Díszes tojások teszik ünnepélyessé

3 Élő tulipánból, boglárkából és Craspedia virágból áll a csokor, amihez pálcára ragasztott fűrtőjásokat és a tulipánokat összefogó filczalagot is tett a virágkötő

4 A készen kapható ágkoszorút átívelő díszítés élő és selym- virágokból, valamint nyírfahajtásból készült. A húsvéti díszhez hagymával együtt használta a nárciszokat, de a kis zöld növények már nem élők. Az összehatás ennek ellenére megnyerő

5 Az „életképek” minden évszakban, így tavasszal is divatosak. A virágkötő kerámiatálba ültette a nárcisztöveket. A föld tetejét filc-fonallal és apró dughagymával takarta. Kis pad és a lapos fémtőjások teszik hangulatossá az alkotást

6 Az alap nyírfakéregből készült. Nem kell vízről gondoskodnunk, hiszen az összeállítás selyemvirágból készült. Az üde, fiatalos húsvéti dísz kirakatba, lakásba is való

Tavaszi színhatások

A virágdíszek készítésekor elsőként az adott évszak színeit, majd a rendelkezésre álló növényeit, kellékeit vesszük elő. Minden évben „trendgyártók” sokasága kínálja a virágkötőknek és a nagyközönségnek a színkombinációkat.

Tavasszal a zöld, a barna és a rózsaszín színegyüttesek szerepelnek majd többet a virágdíszekben, de a lakberendezésben és a ruhádivatban is találkozhatunk velük.

A képeinken látható összeállítások a Magyar Szárazvirág Kft. termékeiből készültek.

**FLORA HUNGARIA
VIRÁGCSARNOK**

Szigetszentmiklós, 34-es stand
Tel.: 06-30-958-66-53
szerdán, szombaton is nyitva 10-17 h-ig

**LAJOSMIZSE, GYÁRTELEP 6.
(a MOL benzinkút mögött)**

Nyitva: hétfőtől péntekig 7-16 h-ig
Tel.: 06-76-507-995
Fax: 06-76-507-996
info@szarazvirag.hu
www.szarazvirag.hu

Kozmetikumok, gyógyreceptek: növényekből, házilag

IX. évfolyam
1. szám
2014/1
Ára 390 Ft

HERBÁCIÓ

NÉPIGYÓGYÁSZATI RECEPTMAGAZIN

parfümkrém | vadgesztenye-mosószer | fenyőelixír
mentából: szörp, likőr, fagy, lekvár | gyékényaláta
sültgyékény | kamillás méz | répalekvár | répakrém
zöldség-chipsek | bodzapalacsinta | szójamargarin
lencse fasírt | lencsefelvágott | borsópogácsa
borsólepény... és még sok más recept!

**Keresse az újságárusoknál!
megrendelhető:
www.erdokincse.hu
telefon: 0630 437 8900**

Növényekről-növényekből: receptek, tippek, ötletek 31

**Magyarország
virágos
szakácskönyvei**

Elegáns, tartalmas szakácskönyvek, melyek nem hiányozhatnak az ingyencék és a kertbarátok polcáról!
Minden, ami ehető virág!

Megrendelhető:
www.roszakunyo.hu • info@ehetovirag.hu
+36-30-9647144

FitoHorm®
...ami természetesen jár a növénynek!

Virágszép Muskátli

Minőségi Magyar Termék

Sokan nem is tudják, hogy a folyamatos tápanyagellátás a muskátli számára mennyire fontos. Ha pedig nem megfelelő tápoldatot választjuk, a virágözön sajnos elmaradhat.

A tavasszal vásárolt muskátlikat egy keskeny balkonládába ültetve, azt hisszük mindent megtettünk, hogy a muskátlink egész nyáron át ontsa a virágokat. A nyár közepén azt vesszük észre, hogy kedves kis virágunk nem hajlandó virágozni, levelei sárgulnak, esetleg száradnak. Ez annak a jele, hogy a növény tápanyaghiányban szenved. A muskátli nagyon igényes növény, rengeteg tápanyagot vesz fel a talajból, ezért rendkívül fontos pótolnunk a makro- és mikroelemeket egyaránt. Gondoljunk csak bele: mi is próbálunk megfelelően táplálkozni, szedjük a C-vitamint, esszük a savanyú ká-

posztát. Így nehezebben is betegsünk meg. Hasonlóképpen egy jó kondícióban lévő növény is nehezebben betegszik meg. Az „ő” vitaminjai a megfelelő makro- és mikroelemek.

Már a beültetést követően érdemes a tápanyagot pótolni FitoHorm Komplex Plus teljesen vízoldható műtrágyával, vagy a FitoHorm Muskátli tápoldattal. A tápoldat hatására nem csak a virágzás lesz erőteljesebb és dúsabb, hanem a nagy nyári melegben is ellenállóbb lesz a növény, nem ég ki, és a betegségekre sem lesz olyan fogékony köszönhetően a mikro- és makroelemek összhangjának. Egy erős és egészséges muskátli, sokkal könnyebben leküzdí a betegséget, a nyári hőséget, mint egy gyenge, tápanyag hiánnyal küzdő növény.

Ha olyan muskátlit látunk újságban, vagy az osztrákoknál, amely ontja magából a szebbnél szebb virágokat, mindig gondoljunk arra, hogy ott természetes, sőt szinte kötelező a tápoldat vásárlás a muskátli mellé.

Ne csak álmidozzunk hasonló virágözönről, hanem tapasztaljuk is meg. Ebben nagy segítségünknek vannak a hazai gyártású, kiváló minőségű FitoHorm valódi tápoldatok.

Szabó Péter

kiskereskedelmi üzletág vezető, okleveles kertész-mérnök
e-mail: peter.szabo@fitohorm.hu
telefon: +36 30 656-2166

FitoHorm Kft. • H-6500 Baja, Iparos u. 12.
Tel.: +36 79/321-244 • Fax: +36 79/424-378
www.fitohorm.hu

KISPESTI KERTBARÁT KLUB

Kispest, Fő u. 42.
Tel.: (+36)-(70)-627-8100

Március 31., hétfő, 17 óra
Különleges növények,
és hatásuk: goji, homoktövis,
csicsóka
Gócsi Zoltán

**HERMAN OTTÓ BONSAI
EGYESÜLET**

Budapest XIII., Dráva utca 11.
www.bonsaiherman.atw.hu

Március 27., csütörtök
Örökzöld bonsai növények
díszátlába ültetése, átültetése,
tavaszi metszése
Radnai Sándor

Azáleák mint bonsaiok
Bartusek László

Kiegészítő módszerek bonsai
növények alakításánál
Szőke Mihály

**Május 16-18.,
péntek-szombat: 10-18,
vasárnap: 10-17 óráig**
Bonsai kiállítás
Helyszín: Herman Ottó
Általános Iskola, Budapest XIII.,
Radnóti u. 35.

Május 29.
Mediterrán cserjék-fák tartása
bonsaiként
Bartusek László

**MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI
MÚZEUM**

Budapest XIV., Városliget,
Vajdahunyadvár
Tel./fax: (+36)-(1)-363-2711
E-mail: info@mmgm.hu
- www.mmgm.hu

Nyitva: kedd-péntek: 10-16 óráig,
szombat-vasárnap: 10-17 óráig.
Hétfőn zárva.

**SZENTENDREI SZABADTÉRI
NÉPRAJZI MÚZEUM**

Szentendre, Sztaravodai út
Tel.: (+36)-(26)-502-500
www.skanzen.hu

Nyitva: március 31-ig
szombat-vasárnap 10-16 óráig,
április elsejétől kedd-vasárnap
9-17 óráig

FÜVÉSZKERT

Budapest VIII., Illés utca 25.
Tel.: (+36)-(1)-210-1074,
(+36)-(1)-314-0535
www.fuveszkert.org

Nyitva: március 31-ig mindennap
9-16 óráig, április elsejétől
9-17 óráig
Az üvegházak nyitvatartása: 9-12
és 13-16 óra között

**SZAMÓCA KISKERTÉSZ
KLUB
A FÜVÉSZKERTBEN**

Világ körüli utazás
növényekkel

Március 22., szombat,
10 és 11.15 órától
Európa

Április 5., szombat,
10 és 11.15 órától
Ázsia

Április 19., szombat,
10 és 11.15 órától
Ázsia

Május 3., szombat,
10 és 11.15 órától
Amerika

Május 17., szombat,
10 és 11.15 órától
Amerika

**SZAMÓCA KISKERTÉSZ
MŰHELY A FÜVÉSZKERTBEN**

Oktatás a fenntartható
fejlesztés szolgálatában
óvodás- és iskoláscsoportoknak
kedden és csütörtökön délelőtt

A programokról bővebb
információ, bejelentkezés:
www.gyerekkertes.hu

Március 21-23.
GARDENEXPO
(kertkultúra)
+ GREENEXPO
(környezetvédelem)
Papp László Sportaréna
www.gardenexpo.hu
www.greenexpo.hu

Április 2-6.
CONSTRUMA KERT
(kertépítés)
Budapest, Hungexpo
www.construma.hu/kert

Április 25-27.
Corvinus Díszkert
Budapesti Corvinus Egyetem,
Budai Arborétum
www.dizskertkiallitas.hu

Május 30. - június 1.
Európai Dísznövény
és Kertművészeti Napok
Fehérvárcsurgó
Tel.: +36-21-311-0426
www.karolyi.org.hu

A programajánlat elkészítéséhez
a rendelkezésünkre álló adatokat
dolgoztuk fel, a legjobb tudásunk szerint.
Mielőtt útnak indulna, érdeklődjön
a nyitvatartási idő és a helyszín felől.

**Fizessen elő most a
Kertbarát Magazinra!**

Fizessen elő egy évre a Kertbarát Magazinra
2014. március 22. és május 23. között, és nyerjen!

**Első 25 előfizetőnk az Oázis Kertészet 2000 Ft-os
vásárlási utalványát kapja, ami az ország
bármelyik Oázis Áruházában levásárolható.**

www.oazis.hu

A Kertbarát Magazin megjelenik kéthavonta

Előfizetési megbízás

Előfizethető az ország bármely postáján, a hírlapkézbesítőknél,
e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu címen, a (06)- (80)-444-444-es
telefonszámon, vagy a honlapunkon: www.kertbaratmagazin.hu
Kérjük, olvashatóan töltsse ki, s küldje a Magyar Posta Zrt. Levél
Üzletág Központi Előfizetési és Árucsoport címére: 1900 Budapest

Előfizetem a Kertbarát Magazin című kiadványt.
Előfizetési díj egy évre: 3600 Ft

Név: _____
Cím: _____
Kelt: _____ év _____ hó _____ nap
aláírás _____

Kovács István ismeretlen cserjéről küldött felvételt, a növény meghatározásában kért tőlünk segítséget.

Olvasónk igazi különlegességre bukkant. A képen a sárgaszarvfa (*Xanthoceras sorbifolium*) látható, amely a szappanfélék családjában a *Xanthoceras* nemzetség egyetlen faja. Észak-Kínában honos lombhullató cserje, vagy kis fa. Szárnyasan összetett levelei a berkenye leveleire emlékeztetnek, ahogy a fajneve is utal erre (sor-

bifolia). Ötszirmú, tűzpiros közepű, fehér virágai fürtvirágzatot alkotnak, tavasztól nyárig nyílnak. Termése a vadgesztenyéhez hasonló, de annál vastagabb falú, és kisebb magvú zöldtok. Nálunk teljesen télálló, de a bőséges virágzáshoz hosszú növekedési időszakra van szüksége, ezért déli fal védelmébe érdemes ültetni. Jó vízáteresztő képességű, termékeny talajt igényel, alakra metszhető. Magról, dugványról és a tősarjak felszedésével szaporítható.

A Kertbarát Magazin idei 1-2-es számában megjelent előfizetési akció nyertesei, akik egyenként 2000 Ft-os Oázis vásárlási utalványt kapnak:

Seres György, Tiszafüred; dr. Félegyházi Gyuláné, Budapest; Nagy Éva, Egyházasköte; Deák Istvánné, Budapest; Rékási Andrásné, Pásztó; Král Andrásné, Káloz; Szűcs László, Pécs; Hajdú Tamásné, Sopron; Szentmiklósi Dóra, Erdőkertes; Bodnár Ágnes, Sajókeresztúr; Selmecei Szilvia, Békéscsaba; Feketéné Galambos Katalin, Győrújfalú; Schmidt Gézáné, Tát; Karizs Evelin, Jászfényszaru; Huppauer Jánosné, Maklár; Berecz Zoltánné, Nyíregyháza; Ivanics Lászlóné, Nemesbük; Hart József, Érd; Révész Mária, Balatonkeresztúr; Lódi István, Kiskunfélegyháza; id. Spiller István, Szigetmonostor; Schneider József, Himesháza; Koós Istvánné, Csongrád; Patkás Irén, Budapest; Barcza Lajos, Budapest. Gratulálunk a nyerteseknek!

TAVASZI ORCHIDEA ÉS BROMÉLIA KIÁLLÍTÁS

VAJDHUNYADVÁR | **AFRIKA CSILLAGAI**

2014. MÁJUS 9-11

NYITVA: 10-18 ORAIG

Horváth Lilianna elektronikus levelében a szerelemvirág (*Agaranthus*) tövével kapcsolatban kért segítséget. Tanácsátalan, vajon átültesse-e a növényt.

Bár a szerelemvirág akkor virágzik bőségesen, ha kicsit kinötte a cserepét, mégis azt javasoljuk, hogy ültesse át a tövet egy mérettel nagyobb cserepbe, tartós hatású műtrágyával dúsított friss földbe. A laza szerkezetű virágföldből a tő tetejére is kerülhet, hogy eltakarja a kilátszó gyökérrészeket. Az egészséges tő néhány hónap alatt erőre kap, és talán már az idén, de jövőre mindenképpen virágokkal örvendeztetni meg gondozóját.

A kínai álbirs szaporítása

Előző számunk Magot küldünk rovatában a kínai álbirsról írtunk, de kimaradt a szaporítás fortélyait taglaló rész. Alább pótoljuk. Olvasóinktól elnézést kérünk.

Házilag magvetéssel szaporíthatjuk a legegyszerűbben. A terméseket szétvágva nyerhetjük ki a barnásvöröses színű magokat. A termés és a magház kemény lehet, így óvatosan, a kezünkre vigyázva végezzük a műveletet. Azonnal rétegezzük el a magokat, mert különben hosszú ideig elfeksznek, nem kelnek ki. Töltsük a nyirkos homokot nagyobb cserepbe vagy ládába. Keverjük közé a magokat, majd helyezük kissé védett helyre a szabadba, és tartsuk nyirkosan, takarjuk falevéllel.

Kora tavasztól elkezdhetjük a magvetést. Töltsük meg a cserepeket kerti földdel, majd szórjuk a felületükre az alig fél centiméteres magokat, s takarjuk be földdel egy centiméter vastagon. A beöntözést követően átlátszó műanyag fóliával vagy üveglappal takarhatjuk az edényeket. Tartsuk nyirkosan. Már az első telet is a szabadban tölthetik, bár a fiatal növényeket még lombbal, faforgáccsal érdemes takarni.

Rábaközi virágoskert

Áder Csaba sok szép növényfotót és részletes írást küldött a rábaközi növényvilágról. Képei közül válogattunk.

Földrajzilag könnyen körülhatárolható térség a Rába, a Répce és a Rábca folyók közé zárt terület. Növényföldrajzilag, tájképileg, de leginkább kulturálisan eltér egymástól az északi és a déli része. Az északi része a Hansághoz tartozik, ott található a „Hany” utolsó maradványtavai, a déli igazi Rábaköz.

A több évtizedes mezőgazdasági múlt, a folyószabályozások átalakították a táj arculatát. Nem csak a holtágakat szárfították ki, majd szántották föl, a mocsaras élőhelyek, a láprétek is eltűntek. Az erdők összezsugorodtak, alig maradt az eredeti flórát őrző fás terület. A Rábaközben a növények túléléséhez az elfelejtettség volt a kulcs, mi sem jobb példa erre, hogy olyan növényritkaságok bukkannak föl, mint az agárkosbor (*Orchis morio*) és az eredeti Rába menti erdők nö-

vényzetéhez tartozó kardos madársisak (*Cephalanthera longifolia*).

A növények fontos tükörképei a vidéknek, sokszínűségük bizonyítványt ír az ott élőkéről. A korábban megritkult, ma új erőre éledt növények egészségesebb környezetet jeleznek. Az emberi hozzáállás változása talán elég lesz ahhoz, hogy ne pusztuljon ki a dárda csukóka (*Scutellaria hastifolia*), a tavaszi ködvirág (*Erophila verna*), a borzas kakascímer (*Rhinantus alectorolophus*), a mezei tarsóka (*Thlaspi arvense*) vagy a káryszombor (*Alliaria petiolata*).

Mocsári nőszirom

Kardos madársisak

Agárkosbor

Fekete nadálytő

Réti kakukkszegfű

Rejtvény

A növények hiányzó kezdőbetűiből két tavasszal nyíló virág nevét állíthatja össze.

- a) ...bolya, ...stike, ...életemető, ...anót, ...szirózsa, ...ardvirág
b) ...örökszegfű, ...zsóp, ...rváccka, ...árcisz, ...itromfű, ...ezsámen

A megoldásokat küldje be címünkrel!

A helyes megfejtést beküldők között **egy nyertes részére könyvet** sorsolunk ki.

Címünk: Kertbarát Magazin, 1591 Budapest Pf.: 294. Beküldési határidő: 2014. május 9.

A Kertbarát Magazin január-februári számában közölt rejtvény helyes megfejtéséért felajánlott könyvet Kruzicsné Kozma Erzsébet mezőberényi olvasónk nyerte.

SKUDO kullancs- és bolhariasztó

A SKUDO ultrahangos kullancsriasztó hanghatásával, vegyi anyagok használata nélküli önmagában is nagy biztonsággal képes távol tartani a kullancsokat és a bolhákat a házi kedvencektől.

A készülék az emberől is távol tartja a vérszívó parazitákat.

Kedvezmény: 10-50 db megrendelése esetén 5%, 50 db feletti megrendelés esetén egyedi ajánlatot adunk!

Forel Elektronikai Kft. H-2902 Tatabánya, Árpád ut 81.
Tel./Fax: +36 34 319 673, e-mail: spuri@spuri.hu, www.spuri.hu

Kérdéseiket, ötleteiket, javaslatokat és észrevételeiket továbbra is várja a szerkesztőségben: Algeier Wendy algeier.wendy@kerteszetesszoleszet.hu

A Kertbarát Magazin legközelebbi száma május 23-án jelenik meg.

Postacímünk: Budapest, Postafiók 294, 1591 Faxszámunk: 273-2285.

E-mail címünk: szerkesztoseg@kerteszetesszoleszet.hu

ÉRTÜNK A NÖVÉNYEK NYELVÉN

Táplálja növényeit univerzális Wuxal műtrágyával! www.szepezold.hu

A Wuxal® Superrel nem tévedhet! A profik által is elismert, prémium lombtrágyával a kert minden növényét gyorsan, látványosan szebbé és jobban tápláltá varázsolhatja.

Kwizda Táplálunk és védünk Agro

spuri.hu Rágcsálóriasztók

Szabaduljon meg hivatlan vendégeitől!

- egér, patkány
- nyest, pele, görény
- vakond
- kullancs, bolha
- galamb, seregély

Forel Elektronikai Kft.
2800 Tatabánya, Árpád út 61.
Tel./Fax: +36 34 316 673
e-mail: spuri@spuri.hu
www.spuri.hu

1	INFORMÁCIÓ EGYSÉGE	KORTYOLÁS	JAMES CAMERON FILMJE	FRANCIA FOLYÓ (TARN)	MEGFEJTÉS, 1.	MEGFEJTÉS, 2.	HETET-HAVAT ÖSSZE-HORD	TÖKMAGI	RADIÁN, RÖVIDEN	BÖRPÁNT	TANÚSÍTVÁNY
2	VÍZPARTI, JÓL ÚSZÓ HALEVŐ RAGADOZÓ	14					TEHERGÉPKOCSI MÁRKA EME			18	N
3	CSÖPÖG, SZIVÁROG										RECIFE, RÖVIDEN HAZAI NEPCSOP.
4	SAPIENTI ... A BÖLCSNEK ELEGENDŐ				HELYZETBEN VANI KIVI, EGYNEMŰI	8	EREDETI DZSEMI MANYI, SZINESZNO				
5	PARLAGI, KÖZÖNSÉGES	GYERMEKDED IRÁNI PENZNEM					TANOK ÖSSZE-GEZE ELHAMVAD				IDEG-VEGZŐDÉS! ÁJULT, KABA
6	ILONKA	MEGYE, RÖVIDEN			MÉRETERE DARABOL IRÁNYÁBÓL					6	
7	ERDEI FELISTEN	LATIN KETTŐS BETŰ	BOLONDJA TESZT	FÜGGŐBEN LEVŐ (KÉRDÉS)	TOMPÁN FAJ						LÁRMÁZNI KEZDI! SZEGÉLY-DÍSZ
8					ALBUMIN, RÖVIDEN ÜGYNEVEZETT, RÖV.		TENG-LENG	10			VALAHA A HELKA SZELI HABJAIT
9	MEGFEJTÉS, 4.										HANGYÁK FESZKE KISTELEPÜLES
10	FELTÁRÁST VEZET	ELŐTAG: ORR	MEGFEJTÉS, 3.				MESSZELÁTÓ ...CAPONE				TÍPUS, NEM DARAB, RÖVIDEN
11	4				ZAGYÁBA ÖMLIK MONDAT-KEZDÉS!						11
12	ELEMI PARÁNY						MEGFEJTÉS, 5. A SZŰ TESZTI		S	K	ÁTMERŐ JELE JAVASOL, TANÁCSOL
13	ZORRO JELE		CSÜCS-ÉRTEK ... DE JANEIRO	12			GURULNI KEZDI! FECSKE-FARKI				VALAMINEK A VEGE, NEPIESEN KISDIÁK
14	VESZI A LAPOT				EEEEEE!						ÁLLAM ÁZSIÁBAN MAGÁN-HANGSZÓRÁS
15	JAPÁN, OLASZ AUTÓJEL				JÓZSEF, OPERA-ÉNEKES KÖLYÖK-MACSKA						20
16	DÉLSZLÁV NÉP-CSOPORT						KILOGRAMM RÖVIDEN ADÓ-HATÓSÁG				ÉPÜLET-SZÁRNY FRANCO, OLASZ SZINESZ
17	ZÁRNYLÁSI		ÉRTESÍT, NEPIESEN IROTT RÉSZLETI	17			MIKLÓS, FILM-RENDEZŐ MOCSÁR				22
18	MŰVÉSZET, LATINUL				CSILLAG-RENDSZER BLOKKO-LASGÁTLÓ						3
19	MALACA VAN				ÁLLAMI BEVÉTEL PRÉMES RÖVID KABÁT		SZERB VÁROS (NIS) PÁLINKA-SEPRŐ				15
20	UGYAN MÁRI		SZÁMÍTÓ-GÉPES VILÁGCÉG LEDOBJA				FŰSZERES SÖLÉ ADY HEGYE				
21	FÉLTVE ORZÓTT						TETEJÉRE, NEPIESEN SZEZON JELZŐJE				19
22	... SZÓFIA						GYERMEK-VÁROSUNK MAGAM				
23	A KEZÉVEL JELEZ	Z									16

A rejtvény számozott négyzeteinek betűiből egy magyar költő neve és versének címe állítható össze. A főszókból idézzük! Kérjük, hogy a megfejtést küldje be címünkre!

Kertbarát Magazin
1591 Budapest, Pf.: 294,
vagy e-mailen:
titkarsag@kerteszetesszoleszet.hu
Beküldési határidő: 2014. május 15.
A helyes megfejtést beküldők közül három nyertes könyvjutalomban részesül.

Január-februári számunk megfejtése: Tordon Ákos: Madárszálló. Havas téli ég alatt / vendégeim a madarak. / Kopognak már az ablakon, / jól élnek itt morzsán, magon.
A felajánlott könyveket Hamenda Lajosné üllői; Magos Margit csengeri; Kitleiné Ibolya debreceni rejtvényfejtőinknek postázzuk.

Az elmúlt esztendő októberében a Magyar Arborétumok és Botanikus Kertek Szövetségének kertvezetői a Budapesti Corvinus Egyetem Szarvasi Arborétumában tartották tanácsülésüket. Az arborétum fái között nagy kedvenceim az amerikai ámbrafák, melyek ősszel varázslatos lombdíszebe öltöznek. A kert vezetőinek hozzájárulásával terméséből is gyűjthetem.

Savanyú talajt szeret

Az amerikai ámbrafát magról is szaporítják. Kísérletezésre buzdítom az Olvasókat. Az eredeti, hűvösebb éghajlatú kelet-amerikai termőhelyekről, vagy a Brit-szigetek parkjaiból származó magok kelnek a legjobban, de a hazánkban ültetett nőivarú egyedek is hoznak néha magot, bár sokszor csíráképtelenek, illetve a csírázásuk elhúzódhat, s a kelés egyenetlen. Ne keseredjünk el, ha sikertelen a vetésünk.

A terméséből a magokat könnyen kirázhathatjuk, ezután érdemes 1-3 hónapig tartó, 2-4 °C-os hidegkezelésnek kitenni őket, például hűtőszekrény aljába helyezve azokat, de néhány faiskolában 14-20 napig tartó, ugyanilyen hőmérsékletű vizes áztatást javasolnak a csírázás segítésére. Tavasszal savanyú kémhatású nyirkos közeggel töltött vetőtálca vagy cserép felületére szórva, nagyon vékonyan finom homokkal takarva vessük el, majd tartuk állandóan nyirkosan a közeget. Üveglappal takarjuk az edényt.

A fiatal növényeket az első években óvjuk a fagytól, mert még kissé fagyérzékenyek, később már elviselik a teleinket.

Az amerikai ámbrafafa

Az ámbrafák kis nemzetsége a varázsmogyoró-félék családjának tagja, képviselői az észak-amerikai és a távol-keleti kontinensen, illetve Kis-Ázsiában honosak. A *Liquidambar* nemzetségnév két szó összetételéből származik, benne a latin eredetű *liquidus* (folyékony), s az arab eredetű *ambar* vagy *amber* (ámbra) arra az illatos nedvre utalnak, ami a fák kérgének megsértésekor szivárog ki.

Az amerikai ámbrafafa, a *L. styraciflua* az USA délkeleti vidékén, valamint Mexikóban és Guatemalában él, folyó menti árterületeken, tengerpartokon, üde-nyirkos erdőkben él. Az 1760-as évek második felében került Európába.

Gyönyörű megjelenésű lombhullató fa, nálunk 15-20 méter magasra nő, de hazájában ennek akár a kétszeresét is elérheti. Keskeny koronája fölfelé törő, csaknem szabályos kúp alakú. Ügynevezett átmenő sudarú fa, azaz jól végigkövethető a központi hajtástengely, a sudár vonala. Vesszői vörösesbarnák, idősebb hajtásrészei, de már a vesszők is, a nemzetség többi tagjához hasonlóan paralécések. A fa kérgének megsértésekor, más ámbrafafajokhoz hasonlóan, aromás illatú, gyantaszzerű

nedv (sztorax) folyik ki. A sztoraxot a kozmetikai ipar illatosításra használja, de az édes, ragacsos nedvből például rágógumit is készítenek, emiatt a növény mézgafa, illetve édes mézgafa elnevezést is kapott. Vöröses színű faanyagából, amit szatén diónak is hívnak, többek között szép rajzolatú bútortokat készítenek.

Illatos levelei a juharokéra emlékeztetnek, de azoktól eltérően szórt állásúak. Alakjuk rendkívül jellegzetes, tenyeresen karéjosak, hosszúságuk és szélességük 12-15 centiméter, fénylő mélyzöldek, kopaszak, fonáruk matt, világosabb zöld.

Tavasszal nagyon bájosak a kiféslő lomblevelek, ősszel viszont a kármin- és skarlátvörösre vagy aranyló sárgára, néha lilásvörösre színeződő lombzat színpompás látványában gyönyörködhetünk.

Április-májusban nyíló virágai nem feltűnőek, kétlakiak, 1,5-2 centiméteres zöldessárga fejecskékben állnak. A hímivarú fejecskék füzérvirágzatot alkotnak, a nőivarú fejecskék hosszú kocsányon, egyesével csüngenek. Elvirágzásukat követően fásodó, gömbölyded tokterméságazattá fejlődnek, a nagyon apró, repítősárnyas magok októberben érnek.

A fa pompája szabad állásban érvényesül a legszebben, nyirkos, üde, tápdús, s feltétlenül savanyú, mészes talajba, napos és védett fekvésbe telepítsük.

Sütöriné Diószegi Magdolna

A magkérő leveleket a BCE KETK Dísznövénytermesztési és Dendrológia Tanszék címén, 1518 Budapest, Pf.: 53, Sütöriné dr. Diószegi Magdolna várja. A 105 Ft-tal fölbélyegzett választóborítékra írják rá: „Magot küldünk”.

BODOR JÁNOS FELVÉTELEI

Virágozza fel otthonát!

Kövessen minket a Facebook-on: facebook.com/Oazis.Kerteszet, és iratkozzon fel havi hírlevelünkre: www.oazis.hu/feliratkozas

Évelő mix

minden fajta, 9*9-es cserépben

1590 Ft/6db

Egységár: 265 Ft/db
Eredeti ár: 2100 Ft/6db

Egynyári mix

minden fajta, 6-os pakkban

696 Ft/6db

Egységár: 116 Ft/db, Eredeti ár: 990 Ft/6db

Álló muskátli

minden színben, 6-os palánta

996 Ft/6db

Egységár: 166 Ft/db, Eredeti ár: 1390 Ft/6db

Futó muskátli

minden színben, 10-es palánta

990 Ft/10db

Egységár: 99 Ft/db, Eredeti ára: 1390 Ft/10db

Az akció a szezon kezdésétől a készletek erejéig, illetve visszavonásig érvényes, más akciókkal és kedvezményekkel nem összevonható. Az akciós árak változtatásának jogát fenntartjuk.

Kertészeti Áruházaink szerte az országban:

Ajka 8400 Ipari Park, északi szektor; Budakeszi Szőlőskert Ipari Park (a Tesconál); Budapest - Pasarét 1026 Zilah u. 6; Budapest - Kőbánya 1101 Kőbányai út 47; Budapest - Rákosszentmihály 1162 Szlovák út 15; Budapest - Soroksár 1237 Helsinki út 80; Cegléd 2700 Külső-Jászberényi út 2; Csepel Mini 8229 Kossuth Lajos u. 15. Nyitás márciusban! Diósd 2049 Diófásor u. 19. (Az Intersparnál); Hajdúnánás Mini 4080 Szabadság u. 50; Jászberény 5100 Nagykátai út 17; Keszthely 8360 Semmelweis u. 2; Mohács 7700 Pécsi út, Ipari Park; Monor 4-es főút 32. km; Nyíregyháza 4400 Korányi Frigyes út 204; Orosháza Mini 5900 Székács József u. 61; Szolnok - Szaolc 4-es főút 108. km. Tatabánya 2800 Erdész u. 39. (A Dózsakertben)